

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1883.   Andra Kammaren.   N:o 20.

Tisdagen den 3 April.

Kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

§ 1.

Herr Statsrådet m. m. O. R. Themptander aflemnade en Kongl. Maj:ts proposition till Riksdagen, angående inrättande af en post-sparbank i riket.

Herr Talmannen mottog denna nådiga proposition med förklarande att Kammaren skulle egna densamma grundlagsenlig behandling.

§ 2.

Upplästes och lades till handlingarne ett så lydande protokoll:

Protokoll vid sammanträden nedannämnde dagar med de ledamöter af Andra Kammaren, hvilka blifvit utsedde att jemte Herr Talmannen tillsätta Kammarens kanslipersonal och vaktbetjening.

1883 den 30 Mars.

S. D. Uti ingifven, nu uppläst, skrift af den 21 innevarande månad hade vice häradshöfdingen Aug. Hagman, jemte anmälan att han blifvit antagen till registrator i Första Kammarens kansli och af sådan anledning vore förhindrad att vidare utöfva sin innehafvande anställning såsom kanslist hos Andra Kammaren, anhållit att från och med den 22 i denna månad varda från sistnämnda anställning entledigad; och tillkännagaf Herr Talmannen, i sammanhang härmed, att, då de under påskhelgen inom Kammarens kansli förekommande göromål ej varit af större omfattning, än att de kunnat af Kammarens öfrige kanslister medhinnas, Herr Talmannen med anledning af förevarande ansökan ej ansett nödigt att förr än till denna dag sammankalla Herrar Deputerade, men under tiden tills vi-

dare beviljat den af Hagman sökta befrielsen från tjenstgöring hos Kammaren.

Jemte det Hagmans ansökan bifölls, beslöto Herrar Deputerade, efter de af Herr Talmannen sålunda lemnade upplysningar, att den med ifrågavarande kanslistbefattning förenade aflöning skulle från och med den 23 i denna månad och till dess platsen återbesattes inbesparas, hvarefter och då bland flertalet af Herrar Deputerade den uppfattning gjorde sig gällande, att, vid återbesättande af förevarande kanslistbefattning, hänsyn skulle tagas dertill att den, som dertill befordrades, kunde vara lämplig att, vid inträffande förfall bland notarierna, inträda i tjenstgöring vid Kammarens protokoll, beslöts att tillfälle till skrifprofs afläggande skulle lemnas dem, som till platsens erhållande sig anmält.

1883 den 1 April.

S. D. Företogs till granskning de skrifprof, som, enligt Herrar Deputerades vid sammanträde den 30 nästlidne Mars derom fattade beslut, denna dag anstälts med de sökande, som till erhållande af den inom Kammaren lediga kanslistbefattning sig anmält, och befunnos dessa prof hafva så utfallit, att på grund af dem till kanslist antogs Fil. doktorn Johan Vilhelm Kjellberg, med skyldighet för honom att, vid uppkommande förfall för någon bland notarierna, inträda i tjenstgöring vid Kammarens protokoll.

Som ofvan.

H. A. Kolmodin.

§ 3.

Föredrogs och hänvisades till Kammarens Tillfälliga Utskott N:o 2 den af Herr Axel Key i Kammarens senaste sammanträde afgifna och då bordlagda motion N:o 102, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående skärpta bestämmelser rörande kontrollen af handel med födoämnen och dryckesvaror samt deras beredning till afsalu.

§ 4.

Föredrogs och bordlades ånyo Lag-Utskottets Utlåtanden N:is 20, 21 och 22.

§ 5.

Till bordläggning anmäldes Bevillings-Utskottets Betänkande N:o 4, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående förändringar i postbefordringsafgifterna för tidningar och tidskrifter m. m. Detta ärende skulle å föredragningslistan för nästa sammanträde

uppföras framför de ännu oafgjorda ärenden, som redan blifvit två gånger bordlagda.

§ 6.

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes kl. $\frac{3}{4}$, 3 e. m.

In fidem

H. A. Kolmodin.

Onsdagen den 4 April.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 28 nästlidne Mars.

§ 2.

Föredrogs och hänvisades till Stats-Utskottet Kongl. Maj:ts på bordet hvilande proposition, angående inrättande af en postsparbank för riket.

§ 3.

Föredrogs och bordlades för andra gången Bevillnings-Utskottets Betänkande N:o 4.

§ 4.

Till behandling förekom Lag-Utskottets Utlåtande N:o 18, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående ansvar för vissa af fiskare i Nordsjön begångna förbrytelser. Ang. förordning om ansvar för vissa af Nordsjöfiskare begångna förbrytelser.

Berörda förordningsförslag, om hvars antagande Utskottet i förvarande Utlåtande gjort hemställa, hade följande lydelse:

Ang. förordning om ansvar för vissa af Nordsjöfiskare begångna förbrytelser.

(Forts.)

»Förordning angående ansvar för vissa af fiskare i Nordsjön begångna förbrytelser.

§ 1.

Förgriper sig, såsom i 10 kap. 1 § Strafflagen sägs, svensk undersåte, som idkar fiske i Nordsjön, emot befälhafvare å annan makts kryssare, hvilken enligt emellan Sverige och den makt ingången öfverenskommelse eger att öfver fisket utöfva tillsyn, eller emot officer, som handlar efter befälhafvarens order, vare lag som i sagda § skils.

Förbryter fiskaren sig, såsom i nämnda § sägs, emot någon af underbefälet eller manskapet, som handlar efter befälhafvarens order, straffes efter ty i 5 § samma kapitel för brott af dylik beskaffenhet stadgas.

§ 2.

Gör fiskare vid offentlig förrättning, som i Nordsjön företages af kryssarens befälhafvare eller af någon, som handlar efter hans order, våldsamt motstånd, utan att förrättningsmannen våldföres, vare lag som i 6 § samma kapitel sägs.

§ 3.

Tredskas fiskare att efterkomma föreskrift, som honom af kryssarens befälhafvare eller någon, som handlar efter dennes order å tjenstens vägnar, meddelas, böte från och med 5 till och med 50 kronor.

§ 4.

Böter, som enligt denna förordning ådömas, tillfalla Kronan; saknas tillgång till böternas fulla gäldande, skola de förvandlas enligt allmän lag.»

Efter föredragning af förordningsförslaget 1 § lemnades ordet, på begäran, till

Herr Ljungman, som anförde: Sedan den nu föreliggande konventionen blifvit genom tidningarna bekant, har dess innehåll väckt den allra största bestörtning inom Bohuslän, den enda provins, hvarifrån fiske i Nordsjön af svenske undersåtar utöfvas; och det har till oss, riksdagsmän från Bohuslän, ingått talrika petitioner, undertecknade af hundradetals personer, deri dessa anhålla om vår medverkan till detta lagförslags förkastande af Riksdagen, enär dess antagande skulle sätta deras näring helt och hållet på spel. Enligt min öfvertygelse äro våra fiskares uppfattning af denna sak och deras klagan fullt berättigade; och skall jag, för att visa detta litet närmare, granska huru denna konvention tillkommit och hvad den egentligen åsyftar.

Af inledningen till Lag-Utskottets Utlåtande N:o 18 och ännu mer, om man genomläser den berättelse af den framstående advokaten W. H. Higgin, som ligger till grund för denna inledning, finner man, att konventionen egentligen afser att söka förekomma de olägenheter, som uppstå i *sydvestra* delen af Nordsjön, der en ytterst talrik mängd fiskare fiska tillsammans på ett jmförelsevis litet område. Då Higgin reste ut för att göra undersökningar rörande de öfverklagade fiskeförhållandena vid Storbritanniens ostkust, besökte han endast engelska fiskelägen. Det är nemligen endast från Englands kuster som klagomålen hitintills kommit, icke längre norr ifrån. Vidare är ju också sjelfklart att på en trakt, der afsättningsförhållandena äro så ovanligt gynsamma som i *sydvestra* delen af Nordsjön, skall det löna sig för många fiskare att fiska på ett litet område; då de ju till följd af de höga fiskprisen kunna med fördel bedrifva fisket, oaktadt mindre fångster erhållas, och det är naturligt, att, då alla fiskare söka komma åt de trakter, der fisket mest lönar sig, kan kollision der också lätt uppstå. Men i den del af Nordsjön, der bohuslänska fiskare fiska, äro förhållandena helt anorlunda. Dessa fiskare ligga spridda på stora områden, endast omkring 120 fartyg på en sträcka af bortåt 100 svenska mil, och jag kan därför icke föreställa mig, hvarför det vore nödigt att för en sådan trakt, der inga förbrytelser blifvit begångna och der förhållandena i afseende på fiskets natur äro synnerligen olika mot förhållandena i vestra Nordsjön, utan skäl antaga denna konvention, som der ännu är allt annat än af omständigheterna betingad.

Jag vill nu söka framhålla i hvad afseende denna konvention kan blifva för oss skadlig. I artiklarne 14, 15 och 17 finnas bestämmelser, som äro af ganska vanlig beskaffenhet. Redan drottning Margareta stadgade för skånska sillfisket lifsstraff för förbrytelser af det slag, som omtalas i förutnämnda artiklar, och det är ju alldeles sjelfklart, att å de ställen, der en mängd fiskare fiska med drifgarn, måste hafvet vara rent. Det är nemligen icke möjligt att fiska med drifgarn å samma plats, der andra förankrat sina båtar eller garn eller annan faststående fiskredskap utsatts. Så vidt jag rätt uppfattat art. 14, få under den del af dygnet, då drifgarnsfiske pågår, andra fartyg icke *ligga förankrade* i de farvatten, hvar rest fiske med drifgarn förhafves; men huru man än må uppfatta denna artikel, är det dock klart, att enligt 17 artikeln man icke får i sådant farvatten *utsätta eller förankra* garn eller annan redskap under den af hvarje närmare bestämmelse fullt *obegränsade* tid, drifgarnsfiske i farvattnet eger rum, och detta kan ju, då man ej tager hänsyn till fångsten, vara fallet när som helst. I detta afseende är stadgandet i 17 artikeln fullt så tydligt, som man gerna kan önska. Men om denna bestämmelse skulle tillämpas i nordöstra delen af Nordsjön, skulle deraf följa, att främmande drifgarnsfiskare skulle hafva rätt att drifva bort våra egna fiskare, då dessa vilja fiska med sådana redskap, som nödvändigt behöfva förankras.

Ang. förordning om ansvar för vissa af Nordsjöfiskare begångna förbrytelser.

(Forts.)

Ang. förordning om ansvar för vissa af Nordsjöfiskare begångna förbrytelser.
(Forts.)

Det har af svenska konferensombudet anförts, att detta stadgande icke skulle ega någon väsentlig betydelse, emedan fiske med backor eller långref skulle äfven af de bohüsländska fiskarena idkas endast om dagen. Jag behöfver dock knappast säga, att denna uppgift är alldeles oriktig. Tvärtom idkas detta fiske till största delen om natten. Man plägar utsätta backorna på ungefär samma tid som man lägger ut drifgarnen och likaså upptaga dem vid samma tid på morgonen som drifgarnen upptagas, och bästa fisket med backor eller långref sker under samma del af dygnet som drifgarnsfisket. Detta hindrar dock icke, att man fiskar med krok äfven om dagen, och så göra, synes det, de engelska backefiskarena uteslutande, emedan de sedan gammalt äro vane att vika undan för drifgarnsfiskarena; men fisket är under dagen mindre gifvande. Nu kan det tänkas, att våra fiskare i nordöstra delen af Nordsjön skulle komma att ligga i vägen för till exempel främmande släpnotsfiskare. Då gifver konventionen de främmande nationerna rätt att skicka drifgarnsfiskare och med dem kryssare dit, hvilka med lagen i hand kunna mota bort våra fiskare. Liknande har ofta på grund af en äldre konvention praktiserats af engelska drifgarnsfiskare emot engelska trawlfiskare. En sakkunnig författare, De Caux, från den bekanta fiskarestaden Yarmouth, yttrar derom uti ett för tvenne år sedan utgifvet arbete, att »åsynen af en liten drifgarnsbåt bland en flotta släpnotsfiskare har samma verkan på desse som åsynen af en sparfhök har på en flock småfoglar». De äro tvungne att vika undan och begifva sig bort. Samme man omtalar också, hurusom det praktiseras, att man ställer så till, att gamla ruttna drifgarn föras i kollision med trawlfiskeredskapen, på det att, då drifgarnen af trawlfiskeredskapen skadas, man må få en högre ersättning för dem än de äro värda. Detta är ett godt sätt att realisera obrukbara drifgarnsredskap. Nu kan det äfven inträffa, att under Maj månad, då makrillen står å Jutska refvet, det skulle löna sig för främmande drifgarnsfiskare att der idka makrillfiske, och är det då kanske att befara, det de främmande fiskarena med lagen i hand skola pocka på, att våra backefiskare skola vika undan för dem, och de allra minsta trakasserier äro helt visst tillräckliga för att förmå våra fiskare att helt och hållet uppgifva fisket derstädes. *Storsjöfisket* är redan i och för sig en synnerligen hård och på långt när icke så lönande näring, som man föreställt sig. Då emellertid i Bohuslän för närvarande pågår ett ovanligt rikt *kustfiske*, kan det lätteligen inträffa, att, om våra bohüsländska storsjöfiskare komma att trakasseras vid utöfningen af deras nordsjöfiske, de skola helt och hållet öfvergifva detta slags fiske, för att i stället uteslutande egna sig åt kustfisket. Under förhandenvarande förhållanden skulle något sådant för Bohuslän kanske icke vara så synnerligen kämbart; men det skulle blifva det så mycket mera i framtiden; ty då det nuvarande rika sillfisket vid bohüsländska kusten upphört, är det för oss bohüslänningar alldeles nödvändigt att hafva eu i storsjöfisket väl förfaren stam af fiskare

att tillgå, som kan föra detta fiske såsom ersättning framåt. Upphör kustfisket, är det att hoppas, att en stor del af dem, som i städe tilltagande mängd nu idka sådant fiske, skola öfvergå till storsjöfisket, men förstör man en gång detta senare fiske, har man den största svårighet att ånyo uppamma det.

Ang. förordning om ansvar för vissa af Nordsjöfiskare begångna förbrytelser.

(Forts.)

Hvad beträffar den anmärkningen, som svenska konferensombudet gjort, och hvilken förefinnes å sidan 9 i betänkandet, deri han söker bevisa, att någon väsentlig olikhet icke skulle förefinnas mellan nordöstra delen af Nordsjön och de södra och vestra delarne deraf, så beror detta naturligtvis derpå, att han fattat orden »södra delarne» i betydelsen af »sydvestligaste delen». Det är ju klart att till de södra delarne måste äfven höra den sydöstra delen, hvilken begränsas af Danmark och norra Tyskland. I stället för att taga en linie från Peterhead till Skagen, kunde man draga denna linie från Peterhead till Hanstholmen, då Hanstholmen ju i motsats mot Skagen ligger vid den del af Nordsjön, hvarom nu är fråga, och då försvinner den invändning, som konferensombudet gjort. Då man genomläser de protokoll, som fördes vid den ifrågavarande konferensen i Haag, skall man finna, att Sveriges ombud icke ställt sig på sitt eget lands sida, utan på den käre partens, Englands, sida. Det är ett bland de märkligaste förhållanden, man gerna kan tänka sig, att då en makt uppträder såsom käre och framlägger tydliga handlingar, som utvisa, att dess rätt blifvit kränkt, uppträder en af svarandeparterna och ställer sig på den kärandes sida. Ombudet yrkade nemligen för sin del, att denna konvention skulle utsträckas icke allenast till Nordsjön, utan äfven till Skagerak intill svenska territorialområdet vid bohusslänska kusten. Då anmärkte ordföranden i konferensen, att den blifvande konventionen bör hålla sig till endast det oundgängliga nödvändiga (»le strict nécessaire»). Det franska uttrycket derom är mycket exakt; man kan icke önska sig något tydligare. Det framgår också deraf, att alla hade klart för sig, att man icke borde utsträcka konventionen längre än nödigt vore, och icke binda hafvets frihet mera än som var nödvändigt för att förekomma de olägenheter som man ville, afhjelpa. Af detta förhållande tager jag för gifvet, att för den händelse man önskat ett undantag för nordöstra delen af Nordsjön, der vi fiska med backor, så hade detta utan tvifvel kunnat ske; och jag styrkes så mycket mera i detta mitt antagande, som af protokollet den 10 Oktober 1881 framgår, att då en af konferensledamöterna föreslog, att man icke skulle fastställa någon bestämd gräns mot norr, så afböjdes detta af den orsak, att man ansåg orimligt utsträcka området för konventionens tillämpning till sådana trakter som t. ex. Lofoten. Om någon framträdde och yrkat på en tillämpning af ifrågavarande konvention äfven på New-Foundlands-bankarne, der man för ankar fiskar med backor och handsnören, ungefär på samma sätt som vi bohussläningar bruka, så hade man otvifvelaktigt hållit ett slikt förslag för dårskap.

Ang. förordning om ansvar för vissa af Nordsjöfiskare begångna förbrytelser.

(Forts.)

Vidare vill jag fästa uppmärksamheten på, huru svårt det skulle vara för våra fiskare att ställa sig under kontroll af främmande kryssare. Inför dessa kryssare måste de naturligtvis stå både svars- och försvarslösa, då de icke förstå kryssarnes språk och dessa icke heller förstå dem. De kunna således svårligen få fullt klart för sig, i hvilka delar de öfverträdt en eller annan af konventionens bestämmelser. Här föreslås t. ex. i konventionen, att man skall ega rätt att bryta emot vissa bestämmelser och detta till följd af inträffade »olyckshändelser eller andra åtgärder af högre hand». Men huru skola de kunna göra dessa mildrande omständigheter gällande, då kryssarne icke förstå deras språk.

Hvad beträffar de förmåner, som de svenska fiskarena skulle hafva af denna konvention, så skall man, vid ett närmare betraktande af densamma, finna, att dessa förmåner äro snart sagdt inga. Artikeln 15, som i sådant hänseende här återopats, gäller blott drifgarnsfisket, då trängsel uppstår. Artikeln 18 är tillämplig vid förhållanden, som råda i sydvestra delen af Nordsjön, der, såsom vi veta, tidvattnet strömmar med stor hastighet, och det icke så sällan händer, att den, som föres bort dermed, söker haka sig fast vid de bojar, han drifver förbi. Artikeln 19 kan för oss bohüslänningar icke vara af någon synnerlig vikt, såsom af utlåtandet synes. Släpnotfisket kan vara besvärligt för dem, som fiska med småbackor, såsom t. ex. på eller i närheten af danska sjöterritoriet. Men våra grofva och väl förankrade storbackor släpas ej på samma sätt bort af den öfver dem glidande släpnoten, som på sin höjd afsliter ett par känsor, och dermed är i regeln kollisionen slut. Backefiskarenas bojar och ankaren undvikas deremot af lätt begripliga skäl af släpnotsfiskaren. Detsamma gäller om de öfriga paragraferna. De kunna vara tillämpliga på ställen, der fiskarena ligga tätt till hvarandra och der kollisioner ofta förekomma.

Beträffande den invändningen, att vi bohüslänningar skulle åtnjuta några förmåner af de utländska kryssarne, så får jag bekänna, att jag icke kan inse, hvori dessa förmåner skulle bestå. Jag kan nemligen icke tänka mig något annat skäl, hvarför kryssarne skulle besöka nordöstra delen af Nordsjön än för att köra våra fiskare derifrån.

Hvad slutligen beträffar den anmärkningen, att bohüslänningarne och svenskarne i allmänhet borde i större mån tillgodogöra sig nordsjöfisket, så kan detta nog vara sant, men min öfvertygelse är den, att något säkrare sätt att försvåra detta måls nående icke gifves än genom att nu antaga den ifrågarande konventionen. I Nordsjön bedrifves hufvudsakligen tre slags fiske. För det första fiske med drifgarn, för det andra fiske med släpnot och för det tredje fiske med backor. Hvad beträffar drifgarnsfisket, så förmodar jag meningen nu är att införa detta slags fiske hos oss, och att de svenska fiskarena skola *tvingas* att tillgripa detsamma. Drifgarnsfiske, när det bedrifves i samma utsträckning och under samma för-

hållanden som hos oss vid Gotland och Skåne eller utomlands vid t. ex. skotska ostkusten, är ganska förmånligt, d. v. s. när man kan gå ut den ena eftermiddagen, sätta ut sina nät om natten och draga upp dem om morgonen samt komma hem tillräckligt tidigt för att den fångst, man erhållit under natten, kan samma dag den tagits ur vattnet beredas i salterierna i hemorten. Hvar och en, som ser på en karta, kan dock genast inse, att detta är omöjligt för de bohuslänska fiskarena. De äro därför tvungna att tillgripa det s. k. holländska fiskesättet, om de vilja fiska med drifgarn i Nordsjön. Gör man sig nu reda för hvad detta beprisade fiskesätt innebär, så skall man finna, att dertill hör först och främst anskaffandet af större fartyg, och ett sådant fartyg kostar mellan 30,000 och 37,500 kronor; vidare erfordras ett årligt driftkapital af omkring 20,000 kronor. Dermed har man hunnit upp till ett förlag af omkring 50,000 kronor för hvarje fiskefartyg, och det är en summa, som vida öfverstiger våra fiskares förmåga att anskaffa. Derför bedrifves också detta slags fiske uteslutande af kapitalstarka rederier, som fiska med legdt folk. Vi hafva i Sverige på 1700-talet försökt att införa detta holländska fiskesätt. Dessa försök pågingo några år med betydligt understöd af statsmedel, men man måste uppgifva dem. Man har gjort försök med samma resultat i Norge och jemväl med enahanda resultat i Danmark. Samma utgång hafva de försök haft, som på 1700-talet gjordes i Skotland, der man på dessa försök offrade hundratusentals pund sterling ensamt i form af statsunderstöd. Senast i vår tid hafva försök i denna riktning gjorts i Tyskland, der det till en början gick ytterst tarfligt. På 1870-talet hafva emellertid dessa försök derstädes återupptagits i större skala; man har införskrifvit fiskare från Holland, anskaffat kapital och statsunderstöd, men dock icke kunnat drifva upp fångsten till högre belopp än sex till sju tusen tunnor sill om året, således en obetydlighet. Hvad sjelfva det holländska s. k. »stora» sillfisket beträffar, så kunna vi af de statistiska uppgifter, som publicerats hvarje år af det holländska kollegiet för hafsfiskerierna, finna, att detta icke är så synnerligen storartadt. Endast åren 1880, 1881 och 1882 uppgick fångsten till något öfver 100,000 tunnor, men har i allmänhet hållit sig vida under detta belopp. Vårt bohuslänska sillfiske, så nytt det än är, och äfven under en så ogynsam vinter som i år, har dock lemnat 170,000 tunnor, således mycket mer och det under i ekonomiskt hänseende mycket förmånligare förhållanden för fiskarena än det holländska fisket.

Jag kan således för min del icke tro att några utsigter finnas för oss att tillgripa detta slags fiske nu. I framtiden kan det väl hända att sådant kommer att ske, men min tro är, att den tid, då vi skola nödgas tillgripa detta fiskesätt, är långt aflägsen. Man har ifrågasatt att införa fiske med släpnot i Nordsjön, man har tänkt att vi med snörpvadsfartyg efter Amerikas föredöme skulle fiska i bohuslänska skärgården och Skagerak sill och makrill, då dessa

Ang. förordning om ansvar för vissa af Nordsjöfiskare begångna förbrytelser.
(Forts.)

Ang. förordning om ansvar för vissa af Nordsjöfiskare begångna förbrytelser.

(Forts.)

fiskeslag gå till, och att man under återstående delen af året skulle fiska med släpnot i Nordsjön. Jag tror att detta kunde blifva en affär, och jag vet specielt, att så väl i Göteborg som i Uddevalla allvarligt varit fråga om att bilda bolag för sådant ändamål; men den nu föreliggande konventionen är tydligen ritgad mot detta slags fiske, hvars bedrivande genom dess bestämmelser, såsom jag förut visat, kan oförskyldt lida verkligt men. Vidare vill jag fästa uppmärksamheten på, att denna konvention skapar ett privilegium för ett slags fiske, som naturligtvis, i samma mån det är gynnsamt för detta, är ogynnsamt för andra slag af fiske. Under sådana förhållanden är det oklokt, att de svenska fiskarena skola ställas under denna konvention, ty den beröfvar oss möjligheten af en utveckling af fiskenäringen i den riktning, förhållandena betinga. Fiskeförhållandena i Nordsjön hafva på de senaste 50 åren väsentligen förändrats. För 50 år sedan var drifgarnsfisket det hufvudsakligaste fisket, släpnotsfisket deremot en obetydlighet. Nu är det släpnotsfisket som lemnar den största behållningen, och jag antager, att i Nordsjön liksom i Amerika man allt mer skall söka att göra nya uppfindingar och åstadkomma nya redskap och lära sig inse, att medeltidens bruk icke är det bästa mönstret för fiskenäringen. Det synes mig, att vi under sådana förhållanden icke böra binda händerna på oss med denna konvention, isynnerhet som det icke finnes något skäl, hvarför främmande makter skulle kunna fordra, att vi ginge in på en sådan konvention. Våra fiskare hafva ingen annans rätt kränkt och hafva ej heller sjelfva blifvit af främmande fiskare förorättade. Vidare vill jag fästa uppmärksamheten på, att om denna konvention skall hafva någon betydelse, så måste Sverige utrusta kryssare i Nordsjön. Artikeln 27 är ganska tydlig i detta hänseende. Skall någon verklig fördel vinnas med konventionen, så måste också dessa kryssare vara ganska många. I sydvästra delen af Nordsjön, som har ringa utsträckning i förhållande till det oerhördt stora antal fartyg, som der idka fiske, och hvarest hafsfisket lemnar en fångst, hvars värde väl öfverstiger ett hundra millioner kronor, der kan det visserligen bära sig att hålla dylika kryssare, men i nordöstra delen af Nordsjön, der fiskets afkastning är så liten i förhållande till fiskevattnets utsträckning, der skulle dessa kryssare blifva orimligt dyra i förhållande till fångstens värde.

Slutligen vill jag fästa uppmärksamheten på, att ingen verkligen sakkunnig myndighet blifvit i frågan hörd. Ej ens Konungens Befallningshafvande i Göteborgs och Bohus län har fått yttra sig i frågan, oaktadt densamma rör endast fyra härad inom detta län. Det brukar eljest vara vanligt att vid fråga om förslag till näringslagstiftning, som gäller endast en eller ett par provinser, dessa provinser länsstyrelser, landsting och någon gång till och med hushållningssällskap beredas tillfälle att yttra sig i saken. Så har emellertid icke varit fallet nu. Ja, till och med kungliga fiskerikomitén, som dock sammanträtt här, sedan förhandlingarna vid konferensen

i Haag egde rum, har ej hörts i ämnet, och icke heller har Förvaltningen af sjöärendena fått yttra sig rörande befintligheten af eller kostnaden för de nödiga kryssarne. Ej heller har någon utredning egt rum om huru många sådana kryssare för ändamålet behöfvas. Men icke nog med att man icke i öfverensstämmelse med grundlagens bud »inhemtat nödiga upplysningar» från vederbörande till ärendets nöjaktiga beredande; enligt hvad jag kan förstå, har man icke ens gjort sig fullt reda för hvad den nu ifrågakända konventionen och dess tillämpning skulle innebära.

På grund af hvad jag nu anfört yrkar jag, att det föreliggande lagförslaget måtte i sin helhet förkastas.

Häruti förenade sig Herrar *A. P. Lind, J. Andersson* i Kvarrevik och *Marcuson*.

Chefen för Kongl. Civildepartementet Herr Statsrådet Hederstierna: De anmärkningar, som den näst föregående talaren rigtat mot den förenade konventionen, gingo hufvudsakligen ut på dels att, då våra svenska fiskare hvarken blifvit kränkta i sin rätt att utöfva fiske i Nordsjön eller kränkt andras enahanda rätt, så borde området icke innefatta de delar af Nordsjön, der det egentligen vore svenskar som drefvo fiske, och dels att konventionen vore så affattad, att den uteslutande gynnade *ett* fiskesätt på de andras bekostnad. I den så kallade blå boken, som engelska regeringen framlagt för parlamentet och af hvilken jag här har den del, som innehåller de akter, som röra ifrågavarande konvention, finnes visserligen angifvet, att det varit de i vestra delen af Nordsjön fiskarena emellan begångna stridigheter och våldsamheter, som föranledt engelska regeringen att föreslå de öfriga makter, hvilkas undersåtar idkade fiske i dessa farvatten, att träffa öfverenskommelse om ömsesidigt skydd i detta fall. Särskildt finner man af det utkast till konvention, som engelska regeringen uppgjort och delgifvit öfriga makter, att regeringens afsigt varit att skydda drifgarnsfiskare mot trawlfiskare. *Men* man finner äfven, att danska regeringen i sitt yttrande öfver den engelska regeringens förslag dels förklarar, att det fiske, som de danska fiskarena utöfva, behöfver lika väl skydd mot trawlfisket som drifgarnsfisket, och dels, i öfverensstämmelse med denna sin åsigt, redan då föreslår förändringar i det engelska utkastet till konvention. När sedermera, på nederländska regeringens inbjudning, delegerade af alla de makter, hvilkas undersåtar fiskade i Nordsjön, sammanträdde i Haag, ser man af redogörelsen för dervarande förhandlingar, att redan vid tredje sammanträdet Danmarks ombud uppträdde, likasom förut Tysklands gjort det, med en erinran om nödvändigheten att bevilja linefisket samma fördelar som drifgarnsfisket; tilläggande han, att under flera år fiskarena på Jutlands vestkust bittert beklagat sig öfver trawlfiskarena, men att danska regeringen erkänt omöjligheten att lemna erforderligt skydd utom det danska området. Den danske delegerade fram-

Ang. förordning om ansvar för vissa af Nordsjöfiskare begångna förbrytelser.
(Forts.)

Ang. förordning om ansvar för vissa af Nordsjöfiskare begäragna förbrytelser.

(Forts.)

höll vidare, hurusom det på Jutlands kust finnes omkring 200 fartyg, deraf många med fem mans besättning hvardera, och dessutom 500 mindre båtar, som icke aflägsnade sig långt från kusten; varande alla dessa farkoster uteslutande line- eller backe-fiskare. Och i sammanhang med sitt omnämnande af de danska fiskarens klagomål öfver det intrång i sitt fiske, de ledo af trawlfiskarena, anför han såsom exempel en händelse, hvartill han sjelf varit vittne. Förhållandet var nemligen, att ett par trawlfiskarefartyg, som seglade förbi några danska backefiskare, efter att hafva lagt ut sina släpnotar, på återvägen drogo dem tillbaka öfver den plats, der de danska fiskarena lagt ut sina redskap, och förstörde dessa. Danskarne följde trawlfiskarena, upphunno en af dem och återfingo en del af sina backor, men den andre trawlfiskaren seglade bort med resten af redskapen. Sedan den danske delegerade omförmält detta och yrkat samma skydd för linefiske som drifgarnsfiske, förenade sig Tysklands, Nederländernas samt Sveriges och Norges ombud i detta yrkande; Frankrikes och Belgiens ombud förklarade sig benägna att sätta detta backefiske i paritet med drifgarnsfisket, och Englands ombud sade sig visserligen icke vara öfvertygad om nödvändigheten af en så stor omfattning åt den ifrågavarande konventionen, men ville icke motsätta sig förslaget af hänsyn till den af de öfriga makternas delegerade uttalade önskan om dess antagande. Här af torde framgå, att det icke kunde komma i fråga att utesluta den del af Nordsjön, der backefiske hufvudsakligen bedrifves, då detta skulle genom konventionen skyddas lika så väl som drifgarnsfisket, äfven om man hade ifrågasatt, att, då en öfverenskommelse skulle träffas om ordnande af fisket i Nordsjön, konventionen icke skulle omfatta hela detta haf; men öfverläggningarna afsågo endast att bestämma hvar gränsen skulle sättas, der naturen icke sjelf utstakat den. Olika förslag framställdes rörande gränsen mot Skagen. Presidenten i konferensen förklarade då, att Skagerak vore ett haf, som tillhörde de nationer, som egde omkringliggande länder, och att det således icke kunde ingå i konventionsområdet. Danmarks representant, som föreslagit att draga gränsen från Lindesnäs till Skagen, ändrade nu sitt påstående derhän, att den skulle dragas från Lindesnäs till Hanstholms fyr, hvarigenom ett större område tillades Skagerak. Det torde vara skäl för Skandinavien folk att taga fasta på detta förhållande och det erkännande, som vid konferensen gafs, att Skagerak vore ett för de omkringliggande länderna nationellt territorium.

Att backefisket skulle enligt konventionen sättas fullständigt på samma punkt som drifgarnsfisket, synes mig tydligt ådagalägga, huru de artiklar i konventionen, som den föregående talaren åberopat, böra förstås, äfven om ordalagen i dessa artiklar icke äro nog tydliga, såsom man påstått, men hvilket jag för min del icke vill erkänna. Så väl den franska som den engelska texten utvisa tydligt nog, att enligt den 14:de artikeln man icke får kasta ankar

och enligt den 17:de artikeln man icke får utsätta sina redskap på de platser, der drifgarnsfisket verkligen, det vill säga för ögonblicket pågår. I den engelska texten heter det: »No fishing boat shall anchor, between sunset and sunrise, on grounds where drift-net fishing is actually going on» — således icke den plats, der fisket brukar bedrivas, utan den plats, der det för tillfället bedrivs. Detta är så mycket mera tydligt, då, såsom nyss nämndes, det är meningen att ställa de olika fiskesätten i paritet med hvarandra. Dessutom innehåller 15:de artikeln att man icke får bedriva sitt fiske så, att det skadar den, som redan börjat sina fiskeoperationer.

Ang. förordning om ansvar för vissa af Nordsjö fiskare begångna förbrytelser,
(Forts.)

Herr Ljungman har förmenat, att våra fiskare skulle, om Sverige biträder konventionen, röna större olägenheter än fördelar af dess bestämmelser. Man måste då fråga sig, hvilka de olägenheter äro, som Sveriges fiskare skulle komma att underkastas. Först och främst den, att de enligt bestämmelser, som innehållas i konventionens första artiklar, skola hafva sina båtar och redskap så märkta, att de kunna igenkännas. I afseende härå ber jag få meddela, att från Lotsstyrelsen inkommit förslag om stadgande af så beskaffade bestämmelser, oberoende af nordsjöfiskekonvention, enär det visat sig svårt att i våra skärgårdar upprätthålla ordningen samt hindra skutskeppare och båtegarare att föra undan eller förstöra priekar, hvilket är ganska vanligt i Stockholms skärgård. Det är möjligt, att dylika bestämmelser komma att utfärdas, och i så fall skola de naturligtvis gälla beträffande äfven de bohuslänska fiskarena. Den andra bestämmelsen, som de svenska fiskarena blifva underkastade, och hvilken förmenas skola medföra olägenhet för dem, är den, att de icke få idka sitt fiske på så sätt, att de derigenom skada andra fiskare eller inkräkta på det område, der de redan äro i utöfning af sitt fiske. Men det ligger i sakens natur att, äfven om Sverige ej biträder konventionen, våra fiskare icke få bedriva sitt fiske till förfång för andra. Hvilka fördelar beredas deremot genom konventionen de svenska fiskarena? Jo, egentligen den, att de komma att åtnjuta samma skydd som andra länders fiskare. De få icke kränkas, och de blifva lika så väl som drifgarnsfiskarena skyddade för släpnotfiskarena, så att deras redskap icke få skadas; och om något af dessa redskap anträffas i sjön, skall det öfverlemnas till vederbörande myndighet på sätt konventionen bestämmer. Skulle Sverige ej biträda konventionen, så kunna, efter hvad jag nyss nämnde, våra fiskare icke få drifva sitt fiske till förfång för andra, och om de hittills icke lidit intrång af andra fiskare, finnes ingen säkerhet för, att de ej skulle komma att framdeles göra det. Det har uppgifvits att de, som idka backefiske, utöfva det på ett sådant djup, att släpnotfisket icke der brukar bedrivas, men det kan i en framtid komma att utöfvas på detta djup, och redan 1874 uppgafs det i den engelska fiskekommissionen, att släpnotfisket skulle bedrivas på 50 famnars djup. Hvad hindrar trawlfiskarena, om de icke längre finna att det

Ang. förordning om ansvar för vissa af Nordsjöfiskare begångna förbrytelser.

lönar sig att fiska i de delar af Nordsjön, de nu göra, att utsträcka sitt fiske till de trakter, der våra fiskare för närvarande utöfva sitt yrke, såsom förut skett i fråga om de danska fiskarena. Häremot skulle konventionen bereda de svenska fiskarena ett skydd och detta vore ju en ovilkorlig fördel.

(Forts.)

Herr Hedin: Herr Talman! Herr Statsrådet och Chefen för Civildepartementet har sökt visa, att den nu föreliggande frågan är mycket enkel. Han har uppställt och besvarat två frågor, som lyda sålunda: hvilka olägenheter och fördelar skulle svenska fisket komma att röna genom antagandet af den i Haag uppgjorda konventionen? Derpå har han svarat, att olägenheterna nu icke kunde vara andra än dels att de svenska fiskarena måste märka sina segel och sin redskap, hvilket naturligtvis icke är något så synnerligt betungande, och dels att de måste sedermera ställa sitt fiske så, att de icke kränka andra i deras rätt, hvilket ju ligger i sakens natur. De fördelar, som genom bifall till Kongl. Maj:ts ifrågavarande proposition skulle tillskyndas våra fiskare, äro, sade han, att de härigenom skulle erhålla skydd i utöfvandet af sitt yrke. Vore nu saken så enkel, som Herr Civilministern tyckes hafva tänkt sig den, så vore det icke skäl att spilla många ord derpå; men då jag har en annan uppfattning, som nödgar mig att anhålla om afslag å denna Kongl. Maj:ts proposition, har jag betraktat det såsom en skyldighet för mig att få till Kammarrens protokoll anteckna de skäl, hvarpå jag stödjer min mening.

Den kungliga propositionen säger sig endast afse en utsträckt tillämpning i vissa fall af nu gällande strafflag, men i sjelfva verket innehåller den någonting helt annat och vida mer. Den kungliga propositionen uppställer och definierar åtskilliga kategorier af nya brott samt stadgar straff för dem. Jag säger »nya slag af brott», emedan här är fråga om handlingar, hvilka endast derigenom kunna förvandlas till förbrytelser, att Sverige traktatsmessigt förbinder sig att så anse dem och att bestraffa dem. För dessa handlingar, som sålunda skola förklaras för förbrytelser, stadgas straff af böter, fängelse och ända till sex års straffarbete. Polisåtgärder till beifrande mot våra landsmän af detta nya slag af brott öfverlemnas till främmande örlogsmän, tillhörande åtskilliga makter, och deribland tre stormakter. Befälhafvarne på dessa kryssare skola ega att icke endast anhålla svenska fiskefartyg och derstädes anställa undersökning och förhör, utan äfven enligt 30:de artikeln i konventionen ega en absolut godtycklig rätt att sätta sig i besittning af fartyget, göra besättningen till fångar samt föra fartyg och manskap till hamn i fartygets hemland. Motiven för en anordning, så ny och till sina sannolika följder så vidt utsträckt, måste vara särdeles viktiga, men om dem lemnar den kungliga propositionen Riksdagen i fullständig okunnighet. Den kungliga propositionen torde i det hänseendet vara ensam stående under det trefjerdedels sekel, som

förflutit sedan 1809, att den icke innehåller ens det ringaste bidrag till utredning af ämnet, eller någon uppgift om förslaget mot, med undantag af de intetsägande orden »att det för svenske fiskare och skyddandet af deras rätt är af vigt» att Sverige biträder konventionen. Kan det verkligen vara regeringens mening, att hennes sakkunskap och derifrån utgående moraliska auktoritet i en sådan sak äro så stora och oomtvisteliga, att detta nakna påstående gör anförandet af skäl och grunder alldeles obehöfligt? Eller finnes till äfventyrs annorstädes någon utredning i frågan, den regeringen icke aktat nödigt att meddela Riksdagen, förmenande att hvar och en sjelf kan förskaffa sig densamma? Veterligen icke. Af Utskottets utlåtande erfar man visserligen, att yttrande inforrats från tvenne särskilda embetsmyndigheter, men det är att förmoda, att den Kongl. Generaltullstyrelsen äfvensom det icke mindre Kongl. Kommerskollegium hvar för sig och måhända äfven kollektivt, om så påfordrades, skulle medgifva, att deras sakkänedom om nordsjöfisket är liten eller ingen. Deras mening åter, hvilkas välfärd saken närmast rör, och deras, hvilka genom sin embetsställning varit i tillfälle att vinna sakkunskap, den har man försmått att rådfråga. Konventionens stadganden angående visitationsrätten tillämpa på fredstillståndet och det fredliga arbetets förhållanden en undantagsregel, som gäller under krigstillstånd och enligt den så kallade krigets rätt. Det må vara ett nödvändigt ondt, att krigförande makter ega rätt att visitera neutrala makters i handels tjänst arbetande fartyg, men denna rättighet under krigstillstånd har ju mer och mer ansetts böra så vidt möjligt inskränkas. Det är visserligen också en sanning, att man äfven tillföre medgifvit visitationsrätt under fred, men det förtjenar att betänkas för hvad ändamål detta skett. Det har skett för att utplåna en den svåraste skamfläck å den europeiska civilisationen, den skändlighet som kallas negerlaf-handeln. För ett sådant ändamål kunde, trots alla betänkligheter, åtgärden försvaras. England, som under humanitära förebäranden öfverskyld sin handelsegennytt, ifrade för medgifvande af visitationsrätt, och lyckades att härom avsluta traktater med flere makter, bland annat äfven med Frankrike åren 1831 och 1833. Då franska regeringen sedermera lät förmå sig till en tilläggstraktat den 20 December 1841, reste sig folkopinionen i Frankrike här emot med sådan styrka, att *samma* ministère, som avslutat traktaten — Herr Guizot var utrikesminister — fann sig föranlåten att icke endast vägra ratifikation, utan äfven påyrka upphäfvandet af de äldre öfverenskommelserna från 1831 och 1833, och detta ehuru Frankrike i förening med England inbjudit de öfriga stormakterna att förena sig om samma bestämmelser. Guizot försökte väl till en början att försvara sig och sin politik: han genomdref ett noggrannare iakttagande än förut från Englands sida af traktatsvilkoren, så att dels årligen genom särskild konvention skulle bestämmas antalet af hvardera maktens kryssare, dels hvarje kryssare

Ang. förordning om ansvar för vissa af Nordsjöfiskare begångna förbrytelser.

(Forts.)

Ang. förordning om ansvar för vissa af Nordsjöfiskare begångna förbrytelser.

(Forts.)

skulle hafva en viss station, hvarifrån han icke utan särskildt mandat egde aflägsna sig, dels antalet af hvardera kontrahentens kryssare skulle vara lika eller ungefär lika. Han sökte också att undvika upphäfvandet af 1831 och 1833 årens konventioner om visitationsrätten, men påtryckningen blef för stark. Och sedan han funnit sig tvungen att med England öppna underhandlingar om upphäfvande af visitationsrätten, då medgaf han — i ett anförande i pärskammaren 1845 — att »visitationsrätten, overksam för sitt eget ändamål, var», såsom orden lyda, »komprometterande för förhållandet mellan de båda länderna». — Ja, några månader förut hade han i en *dépêche* till Frankrikes sändebud i London, greve de Saint-Aulaire, karakteriserat visitationsrätten på följande sätt. Öfversättningen torde icke vara så synnerligen vacker, men är så mycket mera trogen. »I sin tillämpning ständigt utsatt för att hindra, besvära, kränka (*blesses*) ofta berättigade och oskadliga enskilda intressen, underhåller detta system, bland en talrik, energisk och nödvändigvis till sina seder sträf (*rude*) klass af människor, en anledning till retad sinnesstämning, som väl kan slumra längre eller kortare tid, men som en oförutsedd händelse på sjön, som den minsta rubbning i de två ländernas politiska förhållanden till hvarandra kan, när som helst, utveckla, sprida och förvandla till en mäktig och fruktansvärd nationel känsla. Kommet derhän, är visitationsrättssystemet mera vådligt än nyttigt.»

Så dömde Guizot och därför, ehuru han ansåg riktigt och i högsta mätto angeläget att man gjorde allt hvad man kunde för att undertrycka slafhandeln, »handeln med människokött», som han vid ett tillfälle kallade den, tog han dock sjelf initiativet till upphäfvande, England och Frankrike emellan, af visitationsrätten. Det är ju bekant, åtminstone för Herr Ministern för utrikes ärendena, att denna rätt af England emot Frankrike någon gång utöfvats på ett sätt, som icke kan betecknas annorlunda än såsom olaglighet och våld; — detta emot en stormakt, som ju har en helt annan konsideration att påräkna än en liten och svag stat, och detta under en tidrymd, då de politiska förhållandena mellan Frankrike och England voro sådana, att den med ett namnkunnigt uttryck plägar kallas »det hjertligt goda förståndets» tiderymd. Guizot erkände äfven, och ett sådant erkännande är märkligt i hans mun, att uti Englands ifver för visitationsrätten äfven ingingo »personliga intressen, nationel maktlystnad och nationel egennyttas»; och han gaf Förenta Staterna rätt i deras motstånd mot visitationssystemet, under anförande att England ville begagna sig deraf för att pressa engelska matrosar på amerikanska fartyg. Med sådana fakta för ögonen — och jag har endast nämnt några få — synes mig att man har giltiga skäl att befara, att Sverige, genom att biträda denna konvention, endast skulle ådraga sig ständiga förvecklingar med främmande makter, bland hvilka äro tre stormakter och deribland en, England, hvilkens sjörättsgrundsatser och politik mot de

svage, som en hvar vet, i alla tider burit prägeln af den mest hänsynslösa egennyttan, det råaste öfvermod och den våldsammaste orättvisa.

Den Kongl. propositionen, Herr Talman, meddelar icke heller i *det* hänseendet någon utredning, som kunde lända till ledning för Riksdagen, att man genom densamma får veta, hvilka medel Kongl. Maj:t eger och ämnar använda för att, om jag får begagna det uttrycket, *aktivt* uppfylla konventionens bestämmelser, för att genom svenska örlogsfartyg deltaga i den nya sjöpolisens verksamhet. Huru många kryssare ämnar man skicka ut om året, och hvad blir kostnaden derför? Eller är det kanske redan från början meningen, att vi endast *passivt* — det vore då i sanning i ordets fulla bemärkelse såsom lidande part — skola deltaga i konventionen och öfverlemna åt de öfriga makterna att utöfva den föreslagna gendarmeritjensten på hafvet? I sådant fall blir reciprociteten på papperet allenast ett sken, som illa döljer vårt verkliga slafveri. I den traktat, som år 1836 afslöts emellan Sverige och Frankrike angående åtgärder till slafhandels undertryckande, och till hvilken jag i det följande skall återkomma, stadgas i art. III, att Hans Maj:t Konungen af Sverige och Norge skall efter dess godfinnande, såsom det heter i en dålig öfversättning, och i mån af anslagen till dess flotta kunna inskränka sig till att sända svenska och norska kryssare blott till några vissa stationer eller ock underlåta att sända några kryssare alls. Är det kanske denna utväg man för närvarande är betänkt på, efter som den Kongl. propositionen icke mäter ett enda ord om hvilka medel Kongl. Maj:t anser sig ega till företagets utförande eller hvilka han ämnar af Riksdagen begära? Eller har man icke tagit den frågan i öfvervägande? Har man helt enkelt uppskjutit den till framtiden? Då får jag säga, att finnes icke någon sådan plan och finnes icke någon sådan beräkning, då är i alla händelser den kungliga propositionen för tidigt väckt, ty då har Riksdagen icke heller i *det* hänseendet någon möjlighet att bedöma följderna af konventionens antagande.

Ang. förordning om ansvar för vissa af Nordsjöfiskare begångna förbrytelser.

(Forts.)

Efter dessa mera allmänna anmärkningar ber jag att få betrakta några af konventionens särskilda paragrafer eller artiklar. I 28 artikeln heter det, att det tillkommer kryssare tillhörande hvilken som helst af de höga kontraherande makterna att »konstatera» alla öfverträdelser af de i denna konvention stadgade regler. Hvad betyder nu detta ordet konstatera? Det handlar här naturligtvis icke om att få veta, huru ordet användes i det mer eller mindre suddiga hvardagsspråket, utan det gäller att känna ordets betydelse i en lagparagraf, om hvars praktiska rättsverkan — och här är ju fråga om böter, fängelse och straffarbete — man önskar vinna någon visshet. Det franska ordet »constater» betyder, enligt franska akademiens lexikon, dels att med säkra bevis ådagalägga verkligheten af ett faktum, dels att i en formel, högtidlig akt förvara, anteckna någon-

Ang. förordning om ansvar för vissa af Nordsjöfiskare begångna förbrytelser.

(Forts.)

ting. Att ordet i konventionen icke kan vara använt i den senare, oskyldiga betydelsen, framgår oförtydligt vid skärskådan af artikeln 30, enligt hvilken det är öfverlåtet åt kryssarechefen att uppsätta eller icke uppsätta protokoll öfver konstaterandet af den eller den omständigheten. Äfven med oinskränkt erkännande af det dåliga sätt, hvarpå konventionen är redigerad, är det naturligtvis omöjligt att tilltro dess redaktörer en så meningslös tautologi som den skulle innehålla, derest ordet konstatera här hade den senare af de två anförda betydelseerna. Det lär väl således få anses ostridigt, att ordet konstatera här betyder ådagalägga, bevisa. Om så är, frågar jag: är det väl rimligt, är det förnuftigt att tillmäta en kryssarechefs undersökning en sådan vigt och betydelse; och den frågan skall jag besvara, icke efter mitt eget omdöme, utan genom åberopande af en auktoritet, som till äfventyrs torde förtjena något afseende vid sidan af den Kongl. Generaltullstyrelsen och det kungliga Kommerskollegium. Den 26 Mars 1846 förelåg till behandling i franska deputerade kammaren ett förslag till lag rörande verkställighet af ett mellan Frankrike och England öfverenskommet reglemente, som till Frankrikes förmån modifierade den engelsk-franska konventionen af år 1839 angående fiskerierna på Frankrikes och Englands kuster. Den kammarens komité, som behandlade förslaget, hade hos utrikesministern förfrågat sig, huruvida med öfverträdelser, mot hvilka enligt reglementet kryssarefartygen eller bevakningsfartygen hade att ingripa, skulle förstas *konstaterade* öfverträdelser, eller sådana öfverträdelser, som blott *tillvitades, påstodes, antoges, misstänktes* hafva blifvit begångna. Herr Guizot besvarade inför deputerade kammaren denna fråga med att uppläsa vederbörande paragraf i reglementet, hvilken i sjelfva verket är alldeles tydlig och icke innehåller hvarken ordet »*konstater*» eller något ord, som är synonymt med den först angifna betydelsen af detta ord, hvarefter han tillade, att det följaktligen vore solklart att något konstaterande alldeles icke tillkomme kryssarecheferne, utan att detta först kunde ske i land efter en kontradiktorisk undersökning, efter i begge parternas närvaro anställt förhör, och att det följaktligen vore orimligt att begagna uttrycket »*konstater*» om sådana öfverträdelser som endast vore påstådda, angifna. Härmed har man också ett indirekt bevis för att i denna konvention »*konstatera*» har betydelsen af ådagalägga, bevisa. Näväl: om nu en kryssarechef har ådagalagt, har bevisat, att enligt konventionens stadgande en förbrytelse är begången af svenske fiskare, hvilka väl föga lära vara i stånd att föra sin talan inför chefen på en utländsk örlogsmän, hvilken är utrustad med tjenliga medel att göra sin vilja gällande och uppträder på samma gång såsom åklagare och såsom en med häktningsrätt försedd polisman — hvad vitsord skall detta konstaterande, hvad vitsord skall hans angifvelse, påstående ega inför svensk domstol? Jag förmodar, att en svensk domstol icke skall finnas benägen att utan vidare godkänna den ena partens mer eller mindre brutala påståenden såsom domskäl. Men om den svenska

domstolen frikänner den anklagade, ja, då börjar reklamationernas tid, då börjar den diplomatiska pressionens tid, och bakom detta stå hafbeherskande flottor och millioner bajonetter. De stå der för att tvinga oss att ändra vår lags bestämmelser om ransakning och bevisningsmedel. Jag vädjar till neutralitetsvännerna i denna Kammarare. Jag gillar icke deras förslag, men om det blott är ett uttryck för den tanke, att Sverige bör undvika allt, som kan leda till förvecklingar med främmande makter, då är jag deras man. Jag hoppas, att de icke skola vilja medverka till ett fördrag, som kan komma att neutralisera de svenska domstolarnes rätt och pligt att enligt svensk lag och svensk rättegångsordning skydda våra fattige landsmän, som ingenting ondt hafva gjort.

Ang. förordning om ansvar för vissa af Nordsjöfiskare begångna förbrytelser.

(Forts.)

Sverige har skrivit ett vackert blad i sin historia genom 150 års ansträngningar för att häfda hafvets frihet. Jag räknar från det första nordiska väpnade neutralitetsförbundet år 1691 till konung Oscar den I:s kungörelse den 8 April 1854. Skola vi då nu utan anledning — jag har ännu icke hört någon sådan uppgifvas — frivilligt böja nacken under ett slafveri på hafvet, som vi till eget och andras gagn länge och icke utan framgång bekämpat? Det heter i artikeln 37 af konventionen, att förhandling och dom i fråga om öfverträdelse af densammans föreskrifter skola ega rum så summariskt som möjligt. Låt oss icke draga ned öfver oss andra maktens påtryckning att så ändra vår lag och vår rättegångsordning, att processen kan bli så summarisk, som för utländska anspråk kan finnas nödigt. Jag önskar att den dag icke må komma, då svenska domstolar skola döma på basen af engelske kryssarechefers protokoll, eller ransaka »summariskt», hastigt och lustigt, efter den snabba musikaliska takten i »Rule Britannia».

Uti artikeln 29 omnämnas hvad befälhafvare på kryssare i allmänhet har rätt att företaga, när han har anledning misstänka att öfverträdelse af konventionens stadganden blifvit begången.

Derefter heter det i andra momentet: »Längre, än nu är sagt, må befälhafvare å kryssare icke sträcka besök eller efterforskning om bord å fiskefartyg af annan nationalitet, så vida icke sådant är nödvändigt för att upptaga bevis på förbrytelse eller öfverträdelse med hänsyn till uppsigten öfver fisket.» Men om en sådan efterforskning är nödvändig, huru långt får befälhafvaren *då* gå? detta är öfverlåtet åt hans rent af absoluta godtycke.

Jag skulle till slut vilja säga något om bestämmelser, som jag förgäfves sökt i denna konvention. Enligt den förutnämnda traktaten mellan Sverige och Frankrike, som slöts den 30 Juni 1836, angående åtgärder till slafhandelns undertryckande, skulle 1:o hvardera kontrahenten årligen för den andre uppgifva antalet af kryssare. (Artikeln III); 2:o meddela uppgift å hvarje fartygs station och befälhafvarnes namn, äfvensom sedermera inträffande förändringar. (Artikeln IV); 3:o instruktioner för kryssarne gemensamt bestämmas af båda makterna, liksom båda skulle förse kryssarne med fullmakt;

Ang. förordning om ansvar för vissa af Nordsjöfiskare begångna förbrytelser.

(Forts.)

och slutligen läses i artikeln XVI att, om ett handelsfartyg utan skälig orsak anhållits, befälhafvaren å kryssaren eller den officer som gått om bord eller den som haft att föra fartyget till hamn skulle ansvara för skada och förlust, som deraf blefve en följd; och det lands styrelse, hvilket den felande officeren tillhörde, skulle inom ett års förlopp, att räkna från den dag domen vore fäld, erlægga beloppet af denna skadeersättning. Af dessa garantier för den svagares rätt och för en reciprocitet mer än blott till namnet mellan de särskilda länderna finnes här ingenting nämnt, icke ett enda ord.

I den traktat angående åtgärder till slafhandelns afskaffande, som slöts mellan Sverige och England den 6 November 1824, förekomma dylika bestämmelser i artiklarne III och V. I den sistnämnda artikeln heter det: »Hvardera af de båda höga kontraherande makterna förbinder sig, att lemna ersättning åt den andras undersåtar för alla de förluster, som dess kryssare skulle hafva kunnat tillfoga dem genom ett olagligt och godtyckligt anhållande af deras skepp; och är det härigenom stadgadt, att undersökningen och anhållandet icke, under någon förevändning, skall kunna företagas af andra fartyg än dem af de båda kongl. marinerna, som i detta afseende äro försedda med de vid närvarande traktat bifogade särskilda instruktioner.» Likaså följde med den franska traktaten instruktioner för kryssarne angående en noggrann efterlefnad af traktatens föreskrifter.

Föreliggande konventions 32:dra och 35:te artiklar innehålla föreskrifter om straff för öfverträdelser af konventionens bestämmelser, för det nya slag af brott, som konventionen hittat på. Kongl. Maj:t har i sin proposition, med en iver, som i min tanke vore värd att egnas åt en bättre sak, skyndat att begära en utsträckt tillämpning af strafflagens bestämmelser angående böter, fängelsestraff och intill 2 års, ja intill 6 års straffarbete för våra landsmän i Bohuslän, som, enligt min åsigt, derest förslaget antages, skulle komma att stå helt och hållet rättslöse mot det nya sjötyranni, man vill införa. Det är märkligt, att vårt grannland Danmarks regering icke varit lika angeläget om en »utsträckt tillämpning» af straffarbetets välsignelser. Den 10 November förlidet år framlade inrikesministern derstädes för Landstinget »Forslag till Lov angående Forholdsregler, sigtende til Orduingen af Fiskeripolitiet i Nordsöen». Lagförslaget är affattadt i tre paragrafer. Den första stadgar att regeringen kan genom så kallad »kongelig anordning» gifva föreskrifter om särskild registrering af fiskarefartyg och om meddelande af certifikat, äfvensom angående numrering och märkning af dessa fartyg med tillhörande fiskeredskap m. m. Den andra paragrafen stadgar att dessa åtgärder skola ega rum genom vederbörande myndighets försorg på statsverkets bekostnad och utan afgift för fartygets egare. Härefter heter det i tredje paragrafen, hvilken jag skall anhålla att få uppläsa, sålunda: »Foruden det Erstatningsansvar, som de Paagjældende i medför af almindelige Retsregler ville

kunne paadrage sig ved Tilsidesættelse af de Foreskrifter, der gives i Henhold til § 1, kan der herfor idømmes Straf af *Bøder indtil 200 kr.*» Ja, lagforslaget inneholder icke någon annan straffbestämmelse, och den stannar vid böter. När detta förslag förevar till första behandling inom Landstinget, anmärkte en talare att lagens antagande vore af vigt för Danmark, emedan dess fiskarebefolkning på den vestra jutländska kusten deraf skulle hafva fördel. Jag förmodar att, efter som man åberopat Danmarks föredöme, man äfven tagit i öfvervägande, huruvida någon skilnad finnes mellan vestra Jutlands och den bohuslänska befolkningens behof och intressen.

Ang. förordning om ansvar för vissa af Nordsjöfiskare begångna förbrytelser.

(Forts.)

Skulle en utredning, hvilken hittills icke föreligger, komma att ådagalägga att konventionen i fråga är behöflig eller gagnelig, eller åtminstone oskadlig för vår fiskarebefolkning, må frågan då återkomma till förnyad ompröfning. Kongl. Maj:t eger ju enligt konventionen en till tiden obegränsad rätt att biträda densamma. För närvarande förefinnes således ingen brådska, hvadan jag så mycket hellre förnyar mitt yrkande om afslag å den Kongl. propositionen.

Herr Ljungman: Emot mitt första anförande är af Herr Civilministern anfördt, att konferensen i Haag skulle hafva medgifvit, att Skagerack betraktades såsom ett territorialhaf, tillhörigt de skandinaviska länderna. Jag har gjort mig besvär icke blott att genomläsa konferensens protokoll i fråga, utan till och med att afskrifva detsamma och kan derföre med visshet säga, att der icke yttrats ett enda ord härom; och den, som har konventionen framför sig och vill göra sig besvär att genomläsa dess 2:dra artikel, skall finna, att ett sådant beslut som det af Herr Statsrådet antydda står i den allra bestämdaste strid mot denna konvention. Vi kunna således vara öfvertygade om, att ett dylikt mot folkrättens bestämmelser om begränsningen af ett lands sjöterritorium stridande beslut lika litet fattats af konferensen som det förekommer i dess protokoll.

Hvad vidare beträffar Herr Civilministerns påstående, att rörande artikeln 17 den engelska texten skulle vederlägga riktigheten af min uppfattning, så får jag säga, att den talar ännu tydligare till förmån för densamma. Den visar nemligen ännu mer i ögonen fallande, att man icke får utsätta faststående redskap på fiskegrund under det att drifgarnsfiske å dem pågår. Ingen engelsk fiskare skall missuppfatta detta; han vet, att det är omöjligt att obehindrad drifva med garn i samma farvatten och på samma plats, der fiskredskap finnes förankrad.

Beträffande det gagn, som fisket med backor skulle hafva af konventionen, så är redan på sidan 8 i Utskottets betänkande visadt, att detta blir ungefär intet. Helt annat är förhållandet med det danska fisket med småbackor. Danskarne använda i allmänhet vid detta slags fiske små båtar och klenare samt blott helt svagt förankrad redskap. Jag har väl reda på jemmerlåten från Danmark i detta

Ang. förord-
ning om ansvar
för vissa af
Nordsjöfiskare
begångna för-
brytelser.

(Forts.)

afseende. Jag har nemligen i flere år varit medarbetare i en dansk fiskeritidskrift, hvaruti relaterats de oförrätter, som danskarne under flere år lidit af tyske släpnotsfiskare. Efter det att de från sina små båtar utsatt sin obetydliga redskap, kommer nemligen ofta den främmande trawlfiskaren och släpar med sig de lätta och otillräckligt förankrade småbackorna. Och dessa kränkningar hafva i allmänhet skett på sjelfva territorialhafvet. Huru litet Danmark emellertid torde detta oakadt kunna vinna af denna konvention synes af ett yttrande, som står att läsa i ofvanberörda tidskrift, der det heter: »När April månad närmar sig och örlogsfartyget kan väntas, försvinna de (tyske släpnotsfiskarena) härifrån, då de blott respektera den fysiska makten; men genast så fort örlogsfartyget är borta, komma de hit igen.» Det blir just förhållandet att nätt och jemt inom det lilla område, som örlogsfartyget kan beherska, der respekteras en dylik konvention som denna, men icke längre. Då man redan för ett så obetydligt område som Nordsjön närmast utanför Danmarks vestkust, hvilket endast sträcker sig ifrån Hanstholmen till gränsen emot Schleswig, och således är högst ringa i jemförelse med det af de bohuslänske fiskarena besökta vidsträckta området, dock synbarligen behöfver flera fartyg för att kunna skydda de danske fiskarens rätt, så är denna omständighet alldeles tillräcklig för att visa, det vinnandet af de önskade förmånerna af ett biträdande af konventionen skulle förorsaka oss kolossala uppoffringar, i ty att vi då måste under en tid af 6—8 månader om året hålla kanske ett dussin kryssare i Nordsjön.

Hvad vidare beträffar påståendet, att konventionens omedelbara antagande ingen fara erbjuder, emedan densamma kan uppsägas, så betyder, efter mitt förmenande, en dylik uppsägningsrätt i verkligheten ungefär ingenting; ty om vi en gång medgifvit ett privilegium åt en utlänsk stormakt, så lär han icke medgifva, att vi sedan stryka bort det. Deremot tror jag, att vi skulle blifva bättre respekterade, om vi redan nu från början säga ifrån, att vi icke finna konventionen för oss fördelaktig, utan tvärtom skadlig.

Slutligen får jag säga, att man i utlandet varit mindre skyndsamt med att antaga dylika konventioner. 1867 uppgjordes en sådan konvention mellan Englands och Frankrikes regeringar. Den godkändes 1868 af den engelska representationen, men förkastades af den franska och har heller aldrig blifvit af den senare godkänd.

Jag vidhåller mitt yrkande om afslag.

Herr Thomasson: Jag har mycket svårt att fatta det häftiga motstånd, som mot konventionen här reser sig. Dess, efter min uppfattning, oskyldiga natur kan för mig icke nöjaktigt förklara det bälstora i anloppet. Ty om ock icke alla kunna eller vilja högt skatta de fördelar för vårt fiske, som konventionen kan komma att medföra, så lär icke någon, som dömer opartiskt och fördomsfritt, kunna påstå, att olägenheterna deraf äro af någon betydelse. Den

viktigaste af dessa, och hvilken nu också såsom sådan framhållits, skulle väl ligga deruti, att till följd af bestämmelserna i 14 och 17 artiklarne våra backefiskare skulle af drifgarnsfiskare kunna hindras att utlägga sina backor och redskap när och der de så önska. Man finner emellertid lätt, dels att denna uppfattning hvilat på ett missförstånd af konventionens text, och dels att den befarade olägenheten är allenast skenbar. Förhållandet kan nemligen icke vara sådant, som af herr Ljungman uppgafs. Åtminstone har en person, hvars sakkunskap jag måste tillmäta lika stor betydelse som hans, påstått, att det i regeln är om dagen som backefiskarena utsätta sina redskap, då deremot förbudet i 14 och 17 artiklarne att utsätta dessa fiskeredskap afser endast tiden mellan solens nedgång till dess uppgång. Nu kan visserligen undantagsvis hända, att äfven efter solens nedgång backor förankras, men den som det vill kan dock af en drifgarnsfiskare blott så länge hindras derifrån, som en drifgarnslänk befinner sig i fara att öfver korsas af backorna. Detta är väl icke något så synnerligen stort och viktigt skäl mot konventionen. Har deremot backefiskaren redan satt sig fast när drifgarnsfiskaren kommer i sigte, då är han icke skyldig att vika, utan har rätt att fortsätta med sitt fiske, och kan göra det äfven, ty han löper icke någon fara genom drifgarnen, utan drifgarnsfiskaren måste sjelf taga sig till vara mot backefiskaren.

Det har vidare klagats öfver — och detta är det mest hörda klagomålet — att åt konventionen gifvits allt för stor utsträckning, så att den kommer att omfatta de delar af Nordsjön, å hvilka i följd af dess fysiska beskaffenhet den icke kan vara tillämplig, och der våra fiskare, såsom ensamme på platsen, icke kunna komma i kollision med främmande fiskare; att det derföre varit önskligt, att konventionen inskränkts till sådana delar af Nordsjön, der flere nationer bedrifva fiske jemte hvarandra och der faktiska rättskränkingar egt rum; att vi icke skulle hafva fördelar, men väl olägenheter af att ställa oss till efterrättelse konventionens bestämmelser, och att konventionen vore för oss så mycket onödigare, som någon större risk för oss i framtiden, om ej konventionen biträdde, ej heller vore att befara, då ju hädanefter sjön blefve befare af kryssare, som hade att öfvervaka ordningen och »väl icke komme att förfara annat än human emot en neutral flagg». Neutralitetsfrågan kommer således äfven här fram och spökar. Samme fredlige man, som med all gewalt vill hafva konventionen undan, anvisar emellertid äfven ett annat sätt att möta konflikter, hvilket ej särdeles harmonierar med hans tal om neutraliteten. Han synes vilja att fiskarena ställa till en liten sjödrabning. Han talar nemligen om hurusom vid möte med främmande fiskare de svenske ej hade något att frukta, emedan de svenska fiskerfartygen voro »i regeln dubbelt starkare bemannade än de andra nationernas fiskerfartyg, å hvilka besättningen till stor del består af minderåriga lärlingar och hvilka dertill vanligen sakna skeppsbåt att borda andra med». Jag är icke tillräckligt hemmastadd i sjö-

Ang. förordning om ansvar för vissa af Nordsjöfiskare begångna förbrytelser.

(Forts.)

Ang. förordning om ansvar för vissa af Nordsjöfiskare begångna förbrytelser.

mansspråket för att veta hvad som menas med »borda», men något förskräckligt krigiskt måtte det väl vara. Emellertid håller sig detta hans krigiska mod icke länge, ty redan några rader nedanför ger han våra fiskare det rådet att, om främmande fiskare komma dit, taga till harvärjan och fly norr ut.

(Forts.)

Emellertid har nu från motsatta sidan blifvit visadt eller åtminstone påstådt — och jag tror, såsom jag nyss nämnde, att på denna sida finnes lika mycken sakkunskap som på den andra — att redan nu vårt hufvudsakliga fiske, det vill säga backefisket på bankarna i nordöstra delen af Nordsjön, är utsatt för mycket stor skadegörelse eller rent af förödelse af trawlfisket, eller det slag af fiske, mot hvilket konventionens bestämmelser hufvudsakligen äro afsedda att lemna skydd. Om så är förhållandet, och då man i allt fall medger, hvad som också icke skulle kunna med framgång bestridas, att fara för framtiden kan uppstå, förefaller det *mig* åtminstone vida bättre att genom att biträda konventionen skaffa sig skydd mot främmande fiskare och säkerhet för snabb och fullständig upprättelse för lidna rättskränkingar, än att, endast för att undgå några reglementariska föreskrifter, ställa sig rättslös gent emot andra nationers fiskare och ej hafva annat att lita på än deras humanitet och sin neutrala flagga.

Här har också talats om, att man icke borde inskränka hafvets frihet, som räckt i århundraden, alldeles som det berodde på Sverige att förekomma detta. Jag ber att få fästa uppmärksamheten på, att konventionen redan är antagen af de öfriga makterna, som voro representerade i Haag, och att således inskränkingen är ett faktum, till hvilket Sverige icke har någon skuld, och att, om Sverige biträder konventionen eller icke, gäller inskränkingen äfven mot oss. Jag ber vidare att få betona, att denna inskränking icke — hvad man tyckes föreställa sig — betyder en inskränking i fiskerätten, ty denna blifver fullkomligt lika fri hädanefter som hittills, utan endast afser att skaffa det ena landets fiskare rättsskydd gent emot det andra landets, samt att göra slut på det röfvarielif, som fiskarena föra på fiskeplatserna; och en så beskaffad inskränking i hafvets frihet bör väl hvar och en kunna vara med om.

Enligt mitt förmenande är det klart, att konventionen redan för närvarande skulle för oss medföra ganska beaktansvärda fördelar. För dessa fördelar har dock redan förut redogjorts, så att jag ej behöfver upprepa dem. Kammarrens ledamöter hafva helt säkert tagit kännedom af Lag-Utskottets betänkande, der på sid. 10 en fullständig redogörelse förekommer för de fördelar, som genom konventionen komme att de svenska fiskarena tillskyndas, likasom för de olägenheter, som för oss skulle följa, om ej Sverige tillträdde densamma. Men framför allt blefve konventionen af stor betydelse för framtiden, den, som jag hoppas, icke aflägsna framtid, då äfven vi lärt oss att i stor skala tillgodogöra oss den rikedom på fisk, som Nordsjön gömmer. Denna tidpunkt skall närma sig i samma mån

som fiskets förnämsta målsmän i vårt land vända sig bort från sina ofruktbara personliga tvister samt hvar i sin stad med nit och hängifvenhet verka för utvecklingen af denna för oss så löftesrika näring. Och må ej Riksdagen för sin del motarbeta denna utveckling genom att lägga hinder i vägen för konventionen, hvilken afser att ordna och skydda samt derigenom uppmuntra denna näring.

Jag har ännu ett par ord att tillägga. Jag vågar naturligtvis icke gifva mig in på stockholmsrepresentantens historiskt-politiskt-juridiska föredrag, hvilket, huru talangfullt det än framställes, dock led af det felet att i åtskilligt röra sig vid sidan af saken. Jag skall endast upptaga till bemötande ett par af hans anmärkningar, rörande hvad nämnde representant fann mest himmelskriande i konventionen. Den ena af dessa anmärkningar angick den visitationsrätt, som skulle kryssare medgifvas. Hvad innebär då denna visitationsrätt? Derom handlar 29:de artikeln, i hvilken heter: »Har befälhafvare på kryssare anledning att misstänka, det öfverträdelse af föreskrifter i denna konvention blifvit begången, eger han rätt att af skepparen å det fartyg, från hvilket öfverträdelsen misstänkes vara begången, fordra uppvisandet af hans nationalitetshandling. En kort anteckning öfver uppvisandet skall genast göras å den företedda handlingen.» Och i andra mom. af samma artikel står: »Längre, än nu är sagdt, må befälhafvare å kryssare icke sträcka besök eller efterforskning om bord å fiskefartyg af annan nationalitet, så vida icke sådant är nödvändigt», etc. Är nu detta så härresande?

Representanten för Stockholm sade vidare, att tillträdet till konventionen skulle för oss åstadkomma svåra förvecklingar med utlandet. Tror då den ärade talaren, att förvecklingarne skola blifva mindre i fall vi icke biträda konventionen? Den gäller ju lika väl, men vi stå nu rättslösa och sakna det skydd, som vi skulle ega, om vi biträdde konventionen. Talaren sökte äfven göra denna konvention mycket afskräckande genom att läsa upp en artikel, der det talas om den summariska behandlingen. Det är den 37:de artikeln, hvilken han föredrog sålunda: »Förhandling och dom i fråga om öfverträdelse af föreskrifter i denna konvention skola alltid ega rum summariskt.» Men så står det icke, utan artikeln lyder: »Förhandling och dom i fråga om öfverträdelse af föreskrifter i denna konvention skola alltid ega rum *så summariskt, som gällande lagar och reglementen det medgifva.*» Det är således icke någon *olaglig* summarisk process, hvarom här är fråga. Jag yrkar bifall till det föreliggande förslaget.

Herr Hedlund: Man behöfver icke vara neutralitets- eller fredsvän, utan endast en vän af laglig ordning för att inse, att, om på en plats, som ligger utom ordnade staters rättsområden, element från skilda håll sammanträffa och råka i kollision med hvarandra, det näfrättstillstånd, som der uppstår, ej är någon frihet, som man egentligen bör vara mån om, utan tvärt om en frihet, som man bör

Ang. förordning om ansvar för vissa af Nordsjöfiskare begångna förbrytelser.

(Forts.)

Ang. förordning om ansvar för vissa af Nordsjöfiskare begångna förbrytelser.

(Forts.)

begränsa genom lag och genom laga öfvervakande. Denna hafvets frihet, hvarom en föregående talare yttrade, må väl, enligt mitt förmenande, äfven vara underkastad sina gränser, huru mycket vän man än må vara af så väl denna som af hvarje annan frihet. Är det nu så, att betänkliga kollisioner kunna uppstå mellan fiskare af olika nationalitet på de farvatten, hvarom här är fråga, och att dessa kollisioner kunna för framtiden — om vi också ej ännu kommit derhän — leda till sådana diplomatiska reklamationer, som den afsedde talaren fruktade för, så må väl något göras för att undvika detta. Det lärer väl vara så, att den starkare gör sin rätt gällande lika väl på laglöshetens område som på den lagliga ordningens, ja i förra fallet till och med vida mera. Är det så, att till exempel engelska fiskefartyg, med sin starka bemanning, komma i kollision med svagare svenska eller danska fartyg, så göra nog de förra sina anspråk lika väl gällande med näfrätten som med engelska kryssare. Jag får således för min del säga, att jag, hvad sjelfva grundsatsen beträffar, icke kan annat än gilla, att en internationel lagstiftning gör sig fördragsenligt gällande på detta område lika väl som på andra hafsområden af likartad beskaffenhet, till exempel å Newfoundlandbanken, vid kusterna af England och Frankrike m. m. Förutsättningen för denna lagstiftning bör dock vara den, att det skall råda full reciprocitet, och att de straffbestämmelser, som här uppställts, skola stå i full harmoni icke blott med hvarandra, utan äfven med hvarje lands särskilda lagstiftning på strafflagens öfriga områden, äfvensom med konventionens öfriga stadganden.

Den ärade talaren har framställt anmärkingar mot visitationsrätten, och jag har med största uppmärksamhet lyssnat till hans yttrande i denna del, men han tyckes mig icke hafva tillräckligt starkt betonat, att här är fråga om *reciprocitet*. Om det för den mindre makten kan vara förödmjukande eller förenadt med någon fara att ingå en sådan konvention med en starkare, måste man väl dock erkänna, att, om den starkare *sjelf* underkastar sig dessa bestämmelser, det för honom är mera förödmjukande att underkasta sig visitation af den svagare än tvärt om, och man finge icke undra på, om han sökte göra sin styrka gällande och afvisade hela denna visitation, något som man likväl icke har anledning att i första hand befara. Den ärade talaren har här hufvudsakligast fäst sig vid, att, trots uppgjorda fördrag, styrkan dock alltid skulle göra sig gällande, synnerligen när man har att göra med en sådan stormakt på hafvet som England, och talaren hade dervid ett omdöme om Englands politik, som jag för min del icke blott ej kan gilla, utan bestämdt ogillar, då det blifvit fäldt i en riksförsamling. Han tycktes här endast hafva tänkt på förgångna tider och icke följt med de rörelser, som under de sista tio åren pågått i England och som kunna sägas utgöra det britiska folkets största ära, nemligen att hafva stått sig i spetsen för de vackraste och ädlaste humanitetssträfvanden, som röra sig inom menskligheten, och som i detta

England hafva sitt kraftigaste understöd och sina största målsmän. Men England har äfven en annan makt för rättens upprätthållande mot äfven den svage, och det är dess yttrandefrihet. Det finnes intet folk inom Storbritanniens ofantliga område, som icke kan till den engelska pressen skicka in klagomål öfver felsteg, begångna af engelska myndigheter, hvilka klagomål omedelbart derpå blifva föremål för interpellation inom det engelska underhuset. På detta sätt blifver äfven den svagares rätt upprätthållen, något som tyvärr icke alltid varit fallet tillföre, men som nu är det rådande förhållandet i hög grad. Hvar och en, som vill läsa en promemoria eller dagordning för engelska underhuset, skall med öfverraskning se huru hvarje dagordning börjar med en mängd interpellationer, hvarigenom den engelska regeringen ständigt står i beröring med representationen och genom den med hela folket. Det är en ständig vexelverkan mellan folket och regeringen i England, och icke såsom här, der man är ängslig öfver att framställa till regeringen en förfrågan äfven rörande en vigtig angelägenhet, då sådant anses ogrannlaga och vållande besvär. I England råder åter en motsatt uppfattning. Hvarje dag stå der sådana frågor på dagordningen, och regeringen är äfven angelägen att besvara dem. Bland dessa frågor stå, som sagdt, ofta klagomål från svagare nationer, såsom från Kap och Indien, just frågor om hvad regeringen gjort, och regeringen är beredd att genast svara härpå. Om ett land, der sådana förhållanden äro rådande och der rättsmedvetandet mellan folk, regering och representation på detta sätt håller vakt, tror jag, att det är öfverdrifvet och orättvist att lemna en sådan skildring som talaren gjorde, när han trodde, att de engelska kryssarne skulle utan hänsyn till fördrag våldföra sig på de svagare och icke låta dem komma till sin rätt. Jag kan emellertid, med allt detta för ögonen, dock utan att dela hans farhågor och öfverdrifna skildringar, likväl icke neka till, att det kan ligga något betänkligt just i denna visitationsrätt, och detta har från första början, då jag läste detta betänkande, varit för mig en vida vigtigare omständighet mot förslaget än de svårigheter i ekonomiskt afseende, som möjligen kunna drabba våra fiskare, eburu jag äfven för dem hyser stark medkänsla. Min farhåga har legat deri, att, då hvarje sådant fördrags yttersta syfte är att förebygga internationella konflikter, det som nu föreligger skulle kunna *framkalla* sådana. Kan det »konstateras», för att begagna det osvenska ord, som ingått i den svenska texten, kan det konstateras, att förvecklingar häraf kunna inträffa. kan jag för min del, ej blott såsom neutralitetsvän, utan ock såsom *svensk*, icke vara med om ett sådant fördrag.

Ang. förordning om ansvar för vissa af Norsjöfiskare begångna förbrytelser.

(Forts.)

Herr Lyth: Det vore önskligt om vid våra förhandlingar detta finge vara detta, eller att hvarje fråga blefve behandlad med afseende på det omfång, som den kan ega. Men så har man enligt mitt förmenande icke gått till väga vid denna frågas behandling.

Ang. förordning om ansvar för vissa af Nordsjöfiskare begångna förbrytelser.

(Forts.)

För mig är den icke så stor, som mången tyckes vilja taga den. Jag ber att för Kammaren få nämna, att jag icke helt och hållet saknar erfarenhet i dessa saker. Då jag för tjugu år sedan tillträdde det pastorat, jag ännu innehar, hörde jag ständiga klagomål af de många fiskare, som vid Gotlands sydöstra kust idka fiske, öfver de oordningar och stora förluster, som inträffade då drifgarnsfiskarna kommo i kollision med de förankrade fiskebåtarna, och jag beslöt slutligen att uppställa vissa ordningsregler, sedan jag först samman kallat fiskarna för att höra hur de önskade bedrifva sitt fiske längs kusten. Det är alldeles samma fråga som nu föreligger. Den föreslagna konventionen afser nemligen blott och bart att ordna fisket å de platser, der flere fiskare, de må nu tillhöra olika nationer eller olika församlingar, gemensamt idka fiske. Sedan dessa regler, hvilka grundade sig på samma principer som de i konventionen uttalade, nemligen att de s. k. backefiskarna i regeln icke få idka fiske der drifgarnsfiske pågår (det var allas åsigt att så borde ske), blifvit uppställda och af Konungens Befallningshafvande godkända, så upphörde alla klagomål öfver oordningar. Detta är nu 20 år sedan. Hvar och en, som har den ringaste kännedom om de faror för både lif och egendom som fisket kan medföra, om icke sträng ordning iakttages, skall med glädje helsa hvarje försök att ordna fisket just på sådana fria haf, der gemensamt fiske idkas; och ett sådant haf är Nordsjön. När derfor en hand räcker oss från de andra nationerna och bjuder det svenska folket att deltaga i en öfverenskomelse, som är uppgjord äfven med ombud från vårt land, så anser jag, att svenska Riksdagen tacksamt bör mottaga denna hand, så vida nemligen det kan ske på antagliga vilkor. Jag har i dag hört mycket tal om, att det skulle uppstå trakasserier, om konventionen antages, och att den skulle innebära privilegier för drifgarnsfiskarna samt för de mäktigare nationerna o. s. v. Jag är icke af denna åsigt, utan instämmer helt och hållet med den föregående talaren, som ansåg, att konventionen skulle medföra full reciprocitet. Och hvad vill Sverige mer begära? När vi få samma rättigheter som alla de öfriga i konventionen deltagande nationerna, så tycker jag att vi kunna vara nöjda. Under sådana förhållanden och utan att ingå i någon granskning af de särskilda punkterna vill jag för min del rösta för bifall till det föreliggande förslaget.

Herr Wieselgren: När den Kongl. propositionen inkom till Riksdagen, såg man icke egentligen hvad frågan gälde. Såsom en föregående talare redan påpekat, angaf den sig visserligen ega till syfte att skydda svenska fiskares rätt; men huru härmed hängde tillsammans, föreföll ändå rätt dunkelt, då ju den Kongl. propositionen icke innehöll något annat än åtskilliga bestämmelser, hvarigenom dessa fiskares hittills strafflösa gerningar skulle förvandlas till förbrytelser. Genom Lag-Utskottets föranstaltande har dock Riksdagen blifvit satt i tillfälle att bättre öfverskåda frågan och

bedöma hvad den i sjelfva verket betyder; den har också derigenom blifvit mindre svärbegriplig än den från början var.

Det är icke min mening att ingå i sakens detaljer; men då en föregående talare hänvisat Kammaren att på sidan 10 i Utskottets utlåtande taga kännedom om de olägenheter, som skulle uppstå, derest icke ifrågavarande konvention blefve äfven af Sverige biträdd, så ber jag få påpeka, att de upplysningar, som i sagda afseende å anförda stället förekomma, i sjelfva verket icke äro af någon stor betydelse. Det heter nemligen på sidan 10: »Stora olägenheter kunde uppstå af att sakna det bistånd» etc. som erbjödes fiskarena genom konventionen, och så fortsätter Utskottet: »Ingen kryssare skulle vara förbunden bispringa dem hvarken i olycka eller i deras tvister med andra fiskare.» De der tvisterna lära sällan eller aldrig hafva förekommit, och dem torde vi därför kunna lemna derhän. Men i öfrigt tror jag att Utskottet dömt dessa kryssare något för hastigt; ty så långt hafva vi väl ännu icke hunnit i Europa, att man behöfver ingå särskilda konventioner för att få vederbörande att iakttaga den enklaste mensklighet. Om annat är här icke fråga. Det skulle vara omenskligt, om en kryssare kunde bispringa ett svenskt fartyg i olycka och icke gjorde det. Jag tror, som sagdt, att menniskokärlekens gemensamma lag är tillräckligt klar och tydlig i detta stycke för att icke behöfva suppleras med en särskild konvention.

Å sidan 10 står vidare som en af de stora olägenheterna, att om våra fiskare »oförskylt anklagades, skulle det åtminstone blifva betydligt svårare för dem än för andra nationers fiskare att bevisa sin oskuld». Jag behöfver icke påpeka för Kammaren, att detta yttrande icke väl öfverensstämmer med vanlig rättegångsordning. Det är anklagaren, som skall bevisa den anklagades skuld, men det är icke den oförskylt anklagade som skall bevisa sin oskuld. Skola processerna utföras vid domstolar i vårt land, torde den nämnda olägenheten bli något så när måttlig.

Vidare säges det i Utskottets betänkande, att om ej konventionen biträdades, skall ingen vara förbunden söka tillrättaskaffa den redskap, de svenska nordsjöfiskarena förlorat. Men, mine herrar, om konventionen biträdades, blir förhållandet alldeles detsamma. Den innehåller nemligen alls icke något förpligtande till ett sådant tillrättaskaffande. Synbarligen åsyftar Utskottet 25:te artikeln i konventionen, men denna stadgar endast att: »hvarje fiskefartyg, julle, utrustningspersedel eller del af tacklingen, garn, lina, boj, flöte eller annat fiskeredskap, märkt eller omärkt, som blifvit hittadt eller upptaget till sjös, skall så snart som möjligt öfverlemnas till vederbörande myndigheter i den hamn, dit fartyget, som verkställt bergningen, först återvänder eller som det först anlöper». Här finnes icke någon bestämmelse om *skyldighet* eller *förbindelse* för fiskarena att »söka tillrättaskaffa» någon förlorad redskap eller upptaga godset i sjön; att göra eller underlåta detta kommer att bero blott på

Ang. förordning om ansvar för vissa af Nordsjöfiskare begångna förbrytelser.
(Forts.)

Ang. förordning om ansvar för vissa af Nordsjöfiskare begångna förbrytelser.

(Forts.)

dem sjelfva. Om således de möta något förolyckadt fiskefartyg eller påträffa i sjön någon julle eller utrustningspersedel och de *icke* vårda sig om att upptaga föremålet, så kommer konventionens åberopade artikel att sakna hvarje betydelse. Fiskarena äro nemligen ej förbundna att tillrättaskaffa den förlorade redskapen, utan endast att, *derest de i sjön upptagit* redskapen, sedermera öfverlemna den till vederbörande myndighet.

De olägenheter, som Utskottet uppgifvit skulle följa för de svenska fiskarena, derest Sverige icke biträdde konventionen, äro således enligt min öfvertygelse icke af någon vigt. Deremot måste man mot denna konvention rigta en anmärkning, som förefaller mig vara af en ganska stor och afsevärd betydelse. Skulle nemligen Sverige biträda konventionen, blifve i och med detsamma en del af landets medborgare stäld under kommando af utländska makters officerare samt underkastad straff derest de ej åtlydde befallningar, hvilka gäfves på ett språk, som för dem sannolikt icke vore bekant. Frankrikes, Belgiens, Englands och Tysklands sjöofficerare skulle enligt konventionen få befälsrätt öfver vårt lands medborgare; och om herrarne aldrig så litet tillsett innehållet af konventionens bestämmelse, torde herrarne hafva funnit att detta förhållande kan blifva för våra bohuslänska fiskare af ganska betänklig art. För min del vill jag icke vara med om att sätta någon af mina svenska bröder i en ställning, som jag för egen del skulle på det allvarligaste vilja undanbedja mig. Om nu emellertid dessa fiskare, drifna af olyckor, som ledas af högre hand, blifva tvingade att öfverskrida någon af konventionens bestämmelser, om de tillropas af någon af de främmande kryssarne, och de icke förstå de ordres, som vederbörande officer meddelar dem, hvad blir då följden? De kunna icke svara, icke ursäkta sig eller anföra de skäl, som annars kunde åberopas för att visa vederbörande utländske officer, att de icke velat bryta mot konventionen. Han sätter således efter sitt hufvud upp ett protokoll och insänder det till svensk myndighet. Hvad kommer sedan att inträffa? Jag vill icke gå så långt som den ärade talaren på stockholmsbänken gjort i att tillse de påföljder, som kunna komma att ega rum, utan jag skall stanna vid den först inträffande följden. När denna svarandepart blifvit instämd till svensk domstol, och han der helt ärligt och upprigtigt förklarar, att han icke kan yttra sig i saken, icke vet om protokollet rätt återgifvit den, enär han lika litet nu som vid det tillfälle befallningarne meddelades egde förmåga att förstå det språk, af hvilket officeren begagnat sig, så kommer, enligt min öfvertygelse, ingen svensk domstol att göra annat än att frikänna honom. I sådant fall förmodar jag att påföljden af hela konventionen blir snart sagdt en nullitet.

I Lag-Utskottets betänkande förekommer en fras, vid hvilken jag likasom föregående talare icke kunnat underlåta att fästa uppmärksamhet. Det står nemligen: att Kongl. Maj:t »bäst bör vara i tillfälle att i frågan inhemta *alla erforderliga* upplysningar» etc. Har

Kongl. Maj:t i detta fall verkligen så gjort? Föregående talare hafva ganska tydligt visat, att så *icke* varit förhållandet. Detta förefaller mig så mycket mera besynnerligt, som vi i den nuvarande Konungens Befallningshafvande i Göteborgs och Bohus län ega en i saken på grund af embetspligt intresserad person, hvilken icke allenast i följd af sin ställning är en auktoritet, utan äfven i detta stycke *eger* en auktoritet, deraf Kongl. Maj:t väl bort i främsta rummet begagna sig. Denna myndighet har *icke* blifvit hörd. Vi, som i frågor, hvilka vi icke sjelfva kunna så säkert bedöma, måste taga hänsyn till vederbörande sakkunniga myndigheters yttranden, äro således i detta fall beröfvade stödet af en sakkunnig myndighets utlåtande. Jag kan vid sådant förhållande icke underlåta att skänka en ytterligare vigt vid *deras* utlåtande, hvilka saken egentligen ensamt rör; ty då det är de svenska fiskarena och skyddandet af deras rätt, som här är i fråga, så måste väl dessa fiskare sjelfva i främsta rummet få säga hvad de tänka och önska i saken. Jag ber att inför Kammaren få uppläsa några ord, i all sin enkelhet nog tydligt utvisande hvad mer än femtio af dem, hvilkas rätt nu är i fråga, tänka om saken. Med särskild hänsyftning på art. 14 och 17 i konventionen säga de: »*Gode Herrar, I kännen vårt urgamla fiskesätt, I veten att vi icke kunna ändra detsamma. Ett förbud att ankra är detsamma som ett förbud att fiska och hvad skola vi då lefva af, vi och hustrur och barn? Gode Herrar, vårt väl och ve ligger i Eder hand, vi bönfälla om Edert bistånd.*»

På grund af denna begäran anhåller jag att få yrka afslag å Utskottets hemställen.

Herr Jöns Rundbäck instämde med Herr Wieselgren.

Herr Åbergsson: Då jag inom Lag-Utskottet deltagit i behandlingen af denna Kongl. Maj:ts proposition, anhåller jag att få yttra några ord i frågan.

Detta lagförslag har redan blifvit ur allmän synpunkt så fullständigt belyst af Herr Civilministern och Lag-Utskottets vice ordförande, att det endast återstår mig att bemöta några af de anmärkningar, som blifvit framställda dels af en talare på stockholmsbanken och dels af två talare å göteborgsbanken. Jag vill först fästa mig vid den åsigt, som från begge dessa håll framkastats, eller att man genom denna konvention skulle tillskapa nya brott, som förut aldrig existerat och för hvilka svenska medborgare hädanefter skulle kunna fällas till ansvar, då de deremot förut skulle gått fria. Det är lätt att bevisa, att detta är en skef uppfattning af saken. Om en svensk fiskare, derest denna konvention icke af Sverige biträdades, våldför sig mot ett engelskt örlogsfartygs befälhafvare eller officerare, har han för visso begått ett brott, som icke blir ett brott först genom antagande af denna konvention. Han blir säkerligen då också dömd till ansvar för förseelsen. Skilnaden är endast den

Ang. förordning om ansvar för vissa af Nordsjöfiskare begångna förbrytelser.

(Forts.)

Ang. förordning om ansvar för vissa af Nordsjöfiskare begångna förbrytelser.

(Forts.)

att den skyldige kan komma att af den engelska örlogsmannen gripas och föras till England för att der dömas af engelska domare. men enligt konventionen skulle han föras till Sverige och dömas af svenska domare. Den handling, han begått, är dock ett brott, vare sig konventionen afslutas eller icke. Om man nu antager att en svensk fiskare gör sig skyldig till någon oförsigtighet emot en officer på ett sådant kryssarefartyg, torde det enligt mitt förmenande vara en fördel för denne fiskare, att han dömes af svensk domare. Men, säger man, bevisning är svår att åstadkomma, protokollet öfver polisundersökningen är affattadt på ett språk, som den anklagade icke förstår. Derpå vill jag svara, att fiskaren icke är i sämre ställning än den svenska borgmästare eller häradshöfding, som skall ransaka och döma i saken. Han kanske icke heller förstår protokollet, men lyckligtvis har han tillfälle att vända sig till sakkunniga personer för att få protokollet öfversatt, och då förmå både domaren och den tilltalade att uppfatta protokollets innehåll. Jag kan därför icke förstå, huru man af dylika omständigheter kan göra så stor sak. Mera afseende kan möjligen tillerkännas den anmärkningen att, då kryssaren gifver sina order, kan det för svensken vara svårt att förstå honom, men detta gäller lika mycket i afseende på andra länders fiskare. Den danska och holländska fiskaren har kanske lika svårt att förstå engelskan som vi, och samma blir också förhållandet om Sverige skulle utskicka kryssare, att utlåndingen skulle få svårt att förstå våra befallningar. I detta fall är således fullkomlig reciprocitet gällande.

Hvad vidare beträffar uttrycket att befälhafvare på kryssare skall konstatera den skedda lagöfverträdelsen, har jag icke trott att dermed menas annat, än att han skall i protokollet anteckna hvad han med egna ögon sett, hvilket då naturligtvis får verkan af ett officiellt intyg. Han skall vidare anteckna de hörda personernas vittnesmål, hvilka då inför svensk domstol få samma verkan som till exempel ett vittnesmål inför polismästaren i Stockholm. Ett vid föregående polisundersökning hört vittnes utsago gäller, såsom vi veta, icke som bevis inför domstolen, utan vittnet måste der höras ånyo på ed, innan vittnesmålet får laga vitsord. Det kan väl icke ligga någon fara deri, att den polismyndighet, som inrättas i Nordsjön, har uppdrag att samla bevis vid den förberedande undersökningen, då det ju sedan tillkommer domaren att pröfva bevisningens beskaffenhet.

För min del kan jag icke heller tro, att det skulle ligga en så stor våda i att en borgmästare eller häradshöfding i Bohuslän frikände en fiskare, som ansetts hafva öfverskridit konventionen, att man kunde befara att många tusen bajonetter därför genast skulle rigtas mot Sverige; och hvad dessa bajonetter beträffar, lära de väl icke kastas i sjön, om konventionen nu afslås, utan engelsmännen behålla dem nog ändå.

Det hufvudargument, hvarmed Herr Ljungman började sitt re-

sonnemang, är enligt min uppfattning en ren misstolkning af konventionen. Han sade nemligen, och flere andra talare upprepa det samma, att konventionen skulle så förstås, att de, som fiskade med drifgarn, kunde drifva bort alla andra fiskare från Nordsjön, att de förra kunde poeka på att våra fiskare skulle vika undan. Men det är redan sagdt, och jag upprepar det, någon sådan bestämmelse finnes icke i konventionen; der stadgas blott, att när drifgarnsfiskarna för tillfället ligga på en plats, drifvande med sina garn, de andra fiskarna icke få med släpnot eller backor lägga sig i vägen för dem eller kasta ankar, innan drifgarnsfiskarna passerat.

Det vackra bref, som Herr Wieselgren nyss uppläste, med dess mycket bevekande bön från bohüslänningarne, innehöll samma tanke, som nyss yttrats, nemligen att ett förbud att ankra vore detsamma som ett förbud att fiska. Vore det förbjudet för bohüslänningarne att ankra i Nordsjön, så vore detta ett mycket hårdt förbud, men något sådant förbud afses icke med konventionen, utan endast det, att, om mot förmodan drifgarnsfiske skulle komma att bedrivas i nordöstra delen af Nordsjön, och drifgarnsfiskarna skulle komma före backefiskarna, så få icke backe- eller släpnotsfiskarna vid det tillfället i samma farvatten utsätta eller förankra sin redskap till hinder för det just då pågående drifgarnsfisket. Konventionen afses således endast att ordna förhållandet mellan fiskarna, så att kollisioner undvikas. Som hvar och en vet, är det åt Kongl. Maj:t ensam förbehållet att avsluta sådana konventioner som den ifrågavarande med främmande makter. Riksdagen är visserligeu obetaget att uti denna sak uttala sin mening. Jag vill dock fästa uppmärksamheten derpå, att, om man skulle vägra ett bifall till den nu föreslagna, ganska obetydliga förändring i strafflagen, hvarom här egentligen är fråga, och således på bivägar söka kringskära Kongl. Maj:ts makt att avsluta denna konvention, så bör man väl besinna sig, innan man vidtager en sådan åtgärd, och att man bör hafva synnerligen kraftiga skäl för att på detta sätt så att säga blottställa Kongl. Maj:t inför utlandet. Jag frågar nu: efter den utredning, som föreligger och efter den diskussion, som i detta ämne förts, kan man verkligen anse, att så starka och så klara skäl blifvit framlagda för att denna konvention skulle skada de svenska fiskarna, att Riksdagen på grund deraf skulle vilja vägra sanktion till en sådan ändring i strafflagen? För min del kan jag icke inse att så är förhållandet. Sakkunnige män hafva yttrat sig i saken. Herr Ljungman å ena sidan och Herr Smitt å andra sidan hafva inom Utskottet utvecklat sina åsikter och hvardera har anfört goda skäl för sina påståenden. De äro dock diametralt motsatta hvarandra. Enligt min åsigt ligga de svagare skälen på Herr Ljungmans sida. Då det är uppenbart, att denna konvention icke är skadlig, utan tvärt om i högsta grad oskadlig, om den också icke medför någon omedelbar nytta för de svenska fiskarna, så tager jag mig friheten att, i likhet med några andra talare, yrka bifall till den ifrågavarande Kongl. propositionen.

Ang. förordning om ansvar för vissa af Nordsjö fiskare begångna förbrytelser.

(Forts.)

Ang. förord-
ning om ansvar
för vissa af
Nordsjöfiskare
begångna för-
brytelser.

(Forts.)

Herr Ljungman: Jag får tacka den äradetalaren på gotlandsbänken för den utomordentliga hjälp han lemnat mig genom sitt anförande i frågan. Jag antager, att det nu icke finnes någon, som icke fått fullt klart för sig betydelsen af artikeln 17. Han har så tydligt, som man möjligtvis kunnat önska, framhållit, att om två så olika slag af fisken som vrak- och sättfiske bedrifvas i samma vatten, så får det ena gifva vika för det andra. Man kan icke samtidigt fiska med faststående redskap och drifgarn i ett och samma vatten, och talaren antydde, att han bringat det derhän, att på Gotland den faststående redskapen får i en viss föreskrifven ordning vika undan för drifgarnen. Att detta må vara en förträfflig anordning för kustfisket vid Gotland, det är en sak som jag visserligen icke vill bestrida, ja, slikt kan äfven vara rätt i vestra delen af Nordsjön, men deremot bestrider jag, att dylikt vore riktigt i afseende å vårt fiske i nordöstra Nordsjön. Låge Bohuslän på samma sätt till i förhållande till Nordsjön som till exempel östra kusten af Skotland; då skulle jag vara den förste som tillstyrkte denna konvention; men nu är just förhållandet, att Bohuslän ligger så långt aflägsset från Nordsjön, att de bohuslänska fiskarna icke kunna derstädes idka kustfiske med drifgarn, hvaremot fiskare, tillhörande främmande nationer, hvilkas hem äro förmånligt belägna invid Nordsjön, äfven för nämnda fiskes bedrivande derstädes, med denna lag i hand kunna drifva bort oss från våra fiskeplatser. På hvad sätt kan detta ske, frågar man. Jo, på det sätt att en eller flere fiskare lägga sig för att drifva med ett eller några få drifgarn på en plats under den för ändamålet lägliga tiden, hvilket ju ej för dem bör möta någon svårighet. Då pågår ju tydligen drifgarnsfiske i farvattnet, hvadan den med drifgarnen fiskande kan säga till idkarne af backefisket: »Låt ni bli att använda edra ankaren för fästandet af edra redskap, ty nu äro vi herrar på platsen enligt konventionen.» Man kan icke vara tveksam om denna sak, om man verkligen vill förstå hvad konventionen innebär.

Hvad beträffar den ärade vice Ordförandens i Lag-Utskottet yttrande, att han inom Utskottet af en person med *lika* stor sakkännedom, som den jag besitter, hört, att äfven det svenska fisket med storbackor pågår hufvudsakligen om dagen, så må den ärade vice Ordföranden förlåta mig, om jag tror, att han fullväl visste, att så icke kan vara förhållandet. Man födes icke med sakkännedom i fiskerihandteringen, den måste förvärfvas, och man förvärfvar icke sakkännedom i storsjöfisket genom att här i Stockholm sköta ett för fiskerinäringen i sjelfva verket främmande embete; man måste tvärt om hafva lefvat bland fiskare och med egna ögon sett fisket bedrifvas för att ernå en sådan kännedom.

Då det nu är alldeles uppenbart, att främmande fiskare med denna konvention i hand kunna jaga bort våra fiskare, och då vidare en hvar måste erkänna att hvarje god fiskeristadga måste vara lämpad efter de förhållanden, som äro rådande i det fiskevatten, der

den skall tillämpas, så bör det också vara klart, att vi icke böra för den nordöstra delen af Nordsjön godkänna en fiskeristadga, som är lämpad och uppgjord för de vestra och södra delarne deraf, der helt andra och mycket olika förhållanden i ena som andra hänseendet äro rådande. Tids nog att ingå på konventionen sedan densamma blifvit af de nationer, den egentligen rör, *bepröfvad* och god befunden samt det faktiskt blifvit ådagalagdt att äfven svenska fiskare i den del af Nordsjön, der de fiska, kunna skörda gagn af densamma. All nödig rätt är ju Sverige i detta hänseende förbehållen.

Ang. förordning om ansvar för vissa af Nordsjöfiskare begångna förbrytelser.

(Forts.)

Jag yrkar sålunda fortfarande afslag å Utskottets hemställan.

Hans Excellens Herr Ministern för utrikes ärendena Friherre Hochschild: Herr Talman! Mine Herrar! Jag erkänner utan den ringaste blygsel, att jag vid början af innevarande års riksdag var alldeles okunnig i hvad som rörde fiskerinäringen. Sedan dess hafva vi inom denna kammare haft en ganska lång debatt i detta ämne, då det var fråga om beviljandet af ett anslag för Sveriges deltagande uti fiskerieställningen i London. I dag har åter eu diskussion, och denna temligen lång, förekommit om fiskerinäringen, men jag får dock med blygsel erkänna, att jag står på samma ståndpunkt som förut. Måhända är jag icke den enda i Kammaren som befinner sig i denna belägenhet. Troligen lærer ingen ställa det anspråk på utrikes ministern, att han skall vara hemmastadd uti fiskerinäringen. Jag tror mig emellertid stå på en alldeles opartisk grund i denna sak, ty jag är följaktligen ingen passionerad anhängare af hvarken den ena eller den andra af de åsikter, som yttrats inom Lag-Utskottet. Jag tror, att båda två äro förtjenta af all aktning, men jag tror också, att båda dessa åsikter icke kunna vara rigtiga, utan den ena måste vara oriktig. Lag-Utskottet har pröfvat de olika meningar, som i denna fråga gjort sig gällande, och har kommit till ett resultat, som jag för min del icke är i stånd att jäfva. Jag tror derföre, att några skäl icke skulle kunna här anföras, hvilka skulle förmå öfvertyga mig, att vår fiskerinäring är på något sätt hotad genom den föreslagna konventionen.

En talare på stockholmsbänken hade nyss ett anförande i detta ämne, som var ytterst intressant; skada blott att det måhända var något för storartadt för det lilla ärende, som här föreligger. Jag instämmer fullkomligt med talaren på gotlandsbänken, hvilken yttrade att denna fråga fått en alldeles för stor utsträckning.

Talaren på stockholmsbänken har velat framhålla, att vi skulle genom denna konvention ställa oss i ett slags beroende af de tre stormakterna på Nordsjön. Något sådant är dock icke händelsen, utan hafva vi, genom att ingå denna konvention, förbehållit våra kryssare samma rätt i afseende på stormakternas fiskare, som dessa hafva i afseende på våra. Huruvida vi komma att behöfva skicka ut några kryssare för att skydda våra svenska fiskare i Nordsjön,

Ang. förordning om ansvar för vissa af Nordsjöfiskare begångna förbrytelser.

(Forts.)

är en fråga, som icke varit tagen under öfvervägande, då något behof i den vägen icke gjort sig gällande. Jag har icke heller anledning att tro, att detta skulle behöfvas, då jag hyser full tillförsigt till opartiskheten hos de kryssare, som komma att finnas i Nordsjön. Kongl. Maj:t har emellertid en obestriddlig rätt att, när Kongl. Maj:t pröfvar nödigt, sända kryssare för att i sin mån bidra till ordningens upprätthållande i Nordsjön. Om vi vidare besinna, att Sverige icke har några kuster, som gränsa till detta haf, så faller det af sig sjelft, att vi icke hafva så stort intresse i denna fråga som de andra konventionsländerna.

Talaren på stockholmsbänken kallade konventionen ett försök att hindra ett fredligt arbete. Emot detta vill jag påstå, att konventionens ändamål är att ordna ett långt ifrån fredligt arbete, att förekomma oordningar och att bortskaffa de flytande krogar, hvilka tillhandahålla fiskarena rusgifvande drycker. Det är det laglöshetens tillstånd som råder bland fiskarena, som gjort det alldeles nödvändigt att skaffa polis på dessa vatten. Af alla de makter, som hafva ett större intresse att bevaka på Nordsjön, har hittills ingen kunnat ensam upprätthålla ordningen; det kan ske endast genom alla makterna gemensamt, och därför hafva de velat göra det till en skyldighet för undersåtar af en af de kontraherande att rätta sig efter de förhållningsorder, som de få af myndighet tillhörande någon af de andra. Jag tror således icke, att någon fara kan anses vara förestående för det goda förhållandet mellan oss och de andra makterna, om vi bifalla denna konvention. Kunna vi se sådana stormakter som Tyskland, Frankrike och England medgifva hvarandra en sådan rättighet, så har, enligt min tanke, Sverige ingenting att riskera vid att ingå derpå.

Jag skulle icke hafva begärt ordet i denna angelägenhet, i hvilken jag såsom minister för utrikes ärendena icke har någon annan roll än den att mottaga meddelande från en utländsk regering, att öfverlemnna detta till den svenska myndigheten samt att emottaga denna svenska myndighets svar, för att befordra detta till den utländska myndigheten tillbaka — någon annan delaktighet i denna fråga har utrikesministern icke — om jag icke blifvit uppkallad af några ord, som jag hörde fällas af talaren på stockholmsbänken. Han begagnade nemligen vid omnämmandet af en af konventionsmakterna, nemligen England, uttryck, som jag anser icke böra i Riksdagens protokoll stå oemotsagda. Hans yttrande var: »England, en stormakt, hvares sjörättsgrundsatser, såsom en hvar af herrarne veta, i alla tider burit prägeln af den mest hänsynslösa egennytta, det råaste öfvermod och den våldsammaste orättvisa». I betraktande deraf, att England är det land, med hvilket vi hafva den lifligaste samfärdsel af alla och med hvilket vi lefva i ett så hjertligt förhållande, en sådan *entente cordiale* som af talaren på stockholmsbänken nyss nämndes såsom karakteriserande förhållandet mellan

England och Frankrike under kejsartiden, bör ej få utan motsägelse inom svenska riksdagen vara föremål för sådana ord.

Jag anser mig icke behöfva yttra mera; jag hoppas att Andra Kammaren skall lemna sitt bifall till Utskottets hemställan.

Ang. fö rordning om ansvar för vissa af Nordafjiskare begångna förbrytelser.

(Forts.)

Herr Farup: Då man här försökt att göra denna fråga, om icke precis till en ren obetydlighet, så åtminstone till en sak af ringa vikt, tror jag dock att diskussionens omfattning bevisar alldeles motsatsen. Jag är säker på, att det icke finnes en enda ledamot i denna Kammare, som icke lifligt önskar att fiskerinäringen i landet må upphjelpas och isynnerhet skydd beredas idkarne af denna för fosterlandet så viktiga näring. Men som alla de, hvilka tyckas hafva sakkunskap i frågan, opponera mot det sätt, hvarpå man vill söka åstadkomma detta skydd, kan detta icke annat än utgöra en viktig faktor för mitt bedömande af frågan. Jag ber att få erinra, hurusom, då fråga var om den så kallade norrbottenslagens införande först i Norrbotten och sedan i Vesterbotten, man hufvudsakligen stödde sig vid den uppfattning af saken och de önsknigar, som i de respektive orterna vore rådande; och jag vågar påstå, att hvad som gjorde att denna uppfattning fick gälla trots den stod i strid med eganderättsprincipen i allmänhet och äfven med de reut rättsliga grundsatserna, det var, att densamma hade sin grund i befolkningens tänkesätt. Hvad denna fråga åter angår, så tyckes man alldeles vilja förbise den mening som råder bland befolkningen i de orter, hvilkas gagn ju dock denna lag i främsta rummet och ensamt skulle afse.

Jag är visserligen sjelf icke fiskare, men dock uppvuxen i en ort der fiske idkas, och med den kännedom jag har om, huru der-vid tillgår, har jag fått samma intryck af konventionen som den förste talaren och tror att densamma kommer att blifva lika mycket till skada som till gagn för den fiskeriidkande befolkningen. Som jag likväl önskar att något måtte i saken åtgöras, föreställer jag mig att Kongl. Maj:t, i händelse frågan nu faller med ledning af den deri förda diskussionen, icke skall underlåta att höra vederbörliga orters befolkning äfvensom respektive konungens befallningshafvande och landsting, samt sedermera låta dessa upplysningar i främsta rummet ligga till grund för en blifvande framställning i ämnet till Riksdagen.

På dessa skäl yrkar jag för närvarande afslag å Kongl. Maj:ts ifrågavarande proposition och Lag-Utskottets i anledning deraf gjorda framställning.

Herr Hedin: Herr Talman! Lag-Utskottets ärade vice ordförande har påstått, att jag origtigt citerat den 37:de artikeln i konventionen. Men jag har icke citerat på det sätt, Lag-Utskottets vice ordförande uppgifvit, så, att jag skulle sagt, att konventionen innehöle, att förhandling och dom skola ske summariskt, utan jag

Ang. förordning om ansvar för vissa af Nordsjöfiskare begångna förbrytelser.

(Forts.)

har sagt att förhandling och dom skola ske så summariskt som möjligt, hvilket finnes närmare förklaradt i konventionen, eller att det skall ske »så summariskt som gällande lagar och reglementen det medgifva». Den ärade vice ordföranden har vidare påstått, att jag i mitt anförande hållit mig vid sidan af saken. Jag har tillåtit mig att mot den Kongl. propositionens beskaffenhet anmärka den fullständiga brist på utredning, som der förefinnes och som Utskottets betänkande blott i någon mån afhjelpat. Jag har vidare tillåtit mig att granska några särskilda paragrafer i den föreslagna konventionen, för att visa huru betänkelig kryssarchefens rätt är att *konstatera* förefallande förbrytelser. Jag har kastat en historisk blick på visitationsrätten, som är konventionens kärnpunkt, och jag har slutligen påpekat, att i Danmark har landets regering just nyligen framlagt ett förslag, som väsentligen skiljer sig från det föreliggande svenska. Jag uppfordrar den ärade talaren att visa i hvad mån detta allt gått utom den sak, öfver hvilken Kammaren nu har att besluta.

En ärad talare på göteborgsbänken yttrade och Hans Excellens Utrikesministern gjorde honom den äran att upprepa det, att mitt omdöme om Englands sjörettspolitik skulle varit allt för strängt. Jag förmodar, att en så mångkunnig man som Herr Hedlund icke är okunnig om, och att en svensk utrikesminister naturligtvis känner sådana historiska fakta som Bodösaken i Norge 1819, händelserna i Sundet och Englands beteende emot Danmark och Köpenhamn 1801 och 1807, den engelska *Order in council* sistnämnda år; säkerligen känna de också Pacifico-affären i Grekland, och slutligen att England fört krig emot Kina för att påtvinga det opiums-införsel från de engelsk-ostindiska besittningarna. Med sådana fakta för ögonen, hvarom man skulle kunna skrifva långa böcker, har jag rätt att vidhålla, och jag vidhåller allt hvad jag sagt.

Hans Excellens Utrikesministern har påstått, att jag kallat hela denna konvention »ett försök att hindra fredligt arbetet». Det är i sanning ofattligt, äfven om man hört orätt, huru man kan tänka sig att jag skulle hafva sagt något dylikt. Jag har blott sagt, att konventionens bestämmelser om visitationsrätten på fredstillståndets och det fredliga arbetets förhållanden tillämpa en för krigstillstånd gällande undantagsregel. Vidare omtalade Herr Utrikesministern — och detta var det enda upplysande och intressanta i hela hans föredrag — att den frågan, huruvida Sverige skulle behöfva utskicka kryssarefartyg till den föreslagna konventionens genomförande, vore en sak, som regeringen ännu alls icke tagit under öfvervägande. Derigenom har jag ju fått en tydlig bekräftelse på mitt påstående, att hela denna fråga är för tidigt väckt. Om i detta afseende icke finnes någon plan eller någon kostnadsberäkning, kan ju icke heller Riksdagen i detta hänseende bilda sig en riktig uppfattning om verkningarna af konventionens antagande.

En ärad granne på stockholmsbänken har behagat karaktärisera min uppfattning af denna sak såsom skef. Men jag undrar om

icke snarare hans uppfattning har det ännu värre felet att stå i strid emot verkliga fakta. Han har behagat säga, att hvad som här förklarar vara brott, om det begås af fiskare i Nordsjön, det är brott redan nu. Förlåt mig, Herr Talman, men denna juridiska upptäckt är verkligen så märklig, att jag önskar den må blifva spridd vida längre än till den ringa åhörarekrets, som här är samlad. Ty hvar finnes väl den svenska lag som säger, att den svenske fiskare, som i Nordsjön öppet sätter sig till motvärn mot den som angriper honom, skall dömas till sex månaders straffarbete? Samme talare sade att han icke kunde annat än tro att ordet *konstatera* skulle betyda det eller det. Hvad den ärade talaren tror eller *icke* tror i det afseendet är dock en svag grund för Kammaren att bygga sitt beslut i frågan uppå. Slutligen har samme talare — till följd förmodligen af sin nuvarande nära ställning till regeringen — funnit skäligt uppmana Kammaren att icke genom att afslå den ifrågasatta konventionen »blottställa» Kongl. Maj:t. Skall väl Kongl. Maj:t blifva blottställd derigenom, att Riksdagen utöfvar sin grundlagsenliga rätt att pröfva en Kongl. proposition, som blifvit till Riksdagens pröfning hänskjuten? Jag tror det icke! Men om ock Kongl. Maj:t skulle blifva blottställd, så vågar jag påstå — och jag förmodar att regeringen sjelf skall gifva mig rätt deri — att det långt hellre må ske, att regeringen blir blottställd, än att vi blottställa land och folk och dess berättigade intressen.

Ang. förordning om ansvar för vissa af Nordsjöfiskare begångna förbrytelser.

(Forts.)

Herr Emil Key: Jag skall börja med att bekänna, att jag icke förstår denna fråga om fisket i Nordsjön. Men hvad jag deremot börjar fullkomligt förstå, det är att den opposition mot förslaget, som här och i Medkammaren framgått, den diskussion, som i dag pågått, allt mera artat sig till ett fiske på politikens oroliga haf, der det ofta är grumligare vatten än i Nordsjön.

I likhet med mig förmodar jag att de flesta i denna Kammare äro neutrala i striden mellan Herrar Smitt och Ljungman; men då, hvad konventionen angår, jag ser ett betänkande, sådant som detta, om hvilket, för ovanlighetens skull, Lag-Utskottets samtliga ledamöter förenat sig, under det man eljest är van att få betänkanden från detta Utskott, söndertrasade af reservationer af ledamöter än från Första och än från Andra Kammaren, men här ingen enda, utan tillstyrkandet af Utskottet är enhälligt, får jag kort och godt, stödjande mig på denna Lag-Utskottets auktoritet, yrka bifall till det föreliggande utlåtandet.

Herr Thomasson: Jag har att erkänna, att jag gjort mig skyldig till ett origtigt återgifvande af Herr Hedins citat af den 37:de artikeln; men jag hoppas att denna Kammare, till och med Herr Hedin sjelf, skall medgifva, att jag derigenom icke inlade någon annan mening i citatet, än den han sjelf ville framhålla. Jag blott

Ang. förord-
ning om ansvar
för vissa af
Norðsjöfiskare
begångna för-
brytelser.

(Forts.)

visade, att Herr Hedin orätt citerade nämnde artikel, då han läste: »Förhandling och dom i fråga om öfverträdelser af föreskrifter i denna konvention skola alltid ega rum så summariskt som möjligt», såsom hans ord verkligen föllo. Här stannade Herr Hedin, men jag läste såsom det står i artikeln: »så summariskt som gällande lagar och reglementen det medgifva». Det origtiga i citatet kvarstår således alltid för Herr Hedins räkning. Hvad angår de vidare yttranden Herr Hedin rigtat mot mig, vill jag endast erinra, att för en så utmärkt debattör som Herr Hedin det ju måste vara en lätt sak att sammanbinda äfven de mest heterogena saker. Men det lyckas dock icke alltid så, att man icke ser det lösliga i sammanhanget; och för min del förbehåller jag mig min rätt att göra det.

Jag skulle icke hafva uppträdt och besvarat Herr Hedins yttrande, hade icke en uppgift af Herr Ljungman uppkallat mig. Han påstod nemligen, att jag skulle hafva sagt att backefisket i regeln *bedrefves* om dagen. Har jag sagt detta, hvilket jag dock icke tror, så har jag sagt annat än hvad jag menat. Min mening var den, att det blott var om dagarne som backefiskarena *utsatte och förankrade sin redskap*.

Jag fasthåller vid mitt yrkande om Kammarens bifall till det föreliggande utlåtandet.

Herr Ljungman: Jag vill endast påminna om att det år 1869 var fråga om en konvention med Danmark af till dels liknande syfte som den nu ifrågavarande eger. Förslaget remitterades till vederbörande länsstyrelser och afstyrktes; och af konventionen vardt intet. En af de landshöfdingar, som då afstyrkte denna konventions antagande, var landshöfdingen i Göteborgs och Bohus län. Samme landshöfding har nu äfven i Första Kammaren, efter hvad mig nyss berättats, yttrat sig ogynnsamt mot det Kongl. förslaget; och är det min fullkomliga öfvertygelse, att alla, som det ringaste grand känna förhållandena och veta huru våra fiskare arbeta, skola göra detsamma.

Hvad beträffar att här skulle bedrifvas något slags *politiskt* fiske, så torde vara klart, att då så många personer, tillhörande olika partigrupperingar, här uppträdt både för och mot förslaget, det alls icke kan vara fråga om något sådant.

Vidare skall jag bedja att få fästa uppmärksamheten derpå, att om Sverige nu icke biträder denna konvention, dermed icke sker någon skada. Sverige kan nemligen när som helst i framtiden ansluta sig till konventionen. Sådan rätt är oss nemligen förbehållen; vi förlora derpå ingenting, men vinna deremot både tid och erfarenhet, hvilket ju alltid är en fördel.

Jag vidhåller därför mitt yrkande om afslag.

Herr Wieselgren: Jag skall icke upptaga till besvarande det högst besynnerliga påstående, som gjordes af en talare på stockholmsbänken, då han sade att de i den Kongl. propositionen angifna

handlingar *redan* skulle vara förbrytelser. Om den ärade talaren tänkt sig litet mera för, hade han nog insett, att, derest hans mening vore riktig, den nu ifrågasatta lagen vore obehöflig.

Jag begärde ordet, då en ärad talare på kalmarbänken yttrade sig. Jag skall bedja få påminna honom om, att jag grundat mitt yrkande på den till representanterna från Göteborgs och Bohus län ingifna petitionen, der fiskarena sjelfva bedja, att man af medkänsla för deras väl måtte afslå propositionen; jag tror mig således kunna fritaga mig från den af den ärade talaren utslungade anklagelse, som jag antager äfven varit rigtad mot mig, den nemligen att från *vår* sida i denna sak skulle bedrifvas »politiskt fiske».

Ang. förordning om ansvar för vissa af Nordsjöfiskare begångna förbrytelser.

(Forts.)

Herr E. G. Boström: Det kan naturligtvis icke efter en så långvarig debatt som den, hvilken nu pågått, vara mycket att säga; det är endast ett par omständigheter, hvarpå jag anhåller få fästa Kammarens uppmärksamhet.

Om Kammaren behagade läsa å 4:de sidan af Lag-Utskottets betänkande, så finner Kammaren deraf, att Kongl. Maj:t befalt sin ministerresident i Bruxelles att underteckna konventionen med endast en reservation angående tydningen af 32:dra artikeln; men derjemte har Kongl. Maj:t befalt ministerresidenten att i fråga om Norge förklara, »att Kongl. Maj:t förbehölle sig rätt att för Norges del biträda konventionen, så snart omständigheterna gjorde det möjligt och derest sådant efter närmare öfvervägande kunde befinnas lämpligt». Således ligger här det märkliga förhållande före, att det beträffande Norge icke är klart, huruvida konventionen är lämplig eller icke, men för Sverige deremot, som mindre beröres af frågan, är dess afslutande lämpligt och önskvärdt. Mig synes Riksdagen redan häri ega skäl nog för afslag å förslaget.

Jag kan ej dela den åsigt Hans Excellens Utrikesministern omfattar, då han, ehuru han högtidligt förklarar sig ej hafva den minsta reda på frågan, dock anser sig kunna tillstyrka bifall till densamma. Fast mera håller jag före, att man hellre bör behålla hvad man har, isynnerhet då olägenhet deraf ej försports, än taga något nytt, om hvilket man ej vet huru det skall utfalla.

Jag ber slutligen gent emot Herr Key få uttala, att hvad jag nu sagt har jag yttrat endast med afseende fäst å sjelfva saken, med honom oförkränkt lemnad rätt att fortfarande idka storsjöfiske på politikens haf.

Herr Herslow: Jag ber endast få gent emot den föregående talaren erinra om, att anledningen hvarför Norge gifvits en separat ställning finnes i betänkandet klart angifven. Beträffande åter den anmärkning han gjorde mot Utrikesministerns anförande och hans skäl för biträdande af förslaget, så hade, för så vidt jag fattade hans yttrande riktigt, den ärade talaren precis samma skäl för afslag å som Utrikesministern för bifall till förslaget.

Aug. förordning om ansvar för vissa af Nordsjäfiskare begångna förbrytelser.
(Forts.)

Egentligen begärde jag ordet för att anmärka, att en sak förvånat mig under denna diskussion, nemligen det att man har så alldeles klart för sig, att vi hafva att påräkna fullt human behandling af främmande makters kryssare, så vida vi *icke* äro med om konventionen, men att vi deremot, om vi äro med om densamma, skola blifva af främmande lands undersåtar i högsta grad inhumant behandlade.

Slutligen i fråga om petitioner och »politiskt fiske», så kan å andra sidan också sägas, att petitionärerna visserligen icke varit främmande för politiskt fiske, då en petition åstadkommes och uppläses, utvisande att fiskarena icke vilja hafva denna konvention.

Jag ber i denna fråga, der jag har Utskottet för mig, der jag vidare vet att flera års underhandlingar egt rum inom den komité, som noga afvägt alla punkter i förslaget till en konvention, hvars tillkomst erbjuder den bästa garanti för tillgodoseende af hvarje deri deltagande makts rättigheter och skyldigheter, jag ber, säger jag, till ett sådant förslag få yrka bifall. Vore vi ensamma underhandlare mot en stormakt, kunde vi möjligen haft anledning att befara, det våra intressen icke skulle kommit att nöjaktigt tillgodoses. Men då så icke är förhållandet, utan då tre stormakter och tre smärre makter — och just de mest kompetenta — deltagit i konventionen, och då de blifvit eniga med afseende å de åtgärder som böra vidtagas, innebär detta en garanti för att dessa stadganden böra vara ihopkomna med minst lika stor sakkännedom som den, Kammaren kan förfoga öfver. Jag tror att vi, med förlitande på Lag-Utskottet, Kongl. Maj:t och framför allt de makter, som hafva lika intressen med våra, kunna antaga ett förslag, som afser att på rättslöshetens område införa lag och ordning.

I detta anförande instämde Friherre Nordenskiöld.

Herr Magnus Jonsson: Jag skulle icke begärt ordet i denna fråga — och därför har jag också hittills hållit mig tyst — om icke här, liksom förut i Utskottet, fälts yttranden, som jag anser i viss mån vilseledande. Det är genom den petition, Herr Wieselgren nyss uppläste i Kammaren, styrkt, att det måtte varit vilseledande uppgifter som åstadkommit den här ifrågavarande petitionen från Bohuslän. Inom Utskottet fäste jag mig synnerligast vid tolkningen af 14:de artikeln, hurudan denna tolkning i framtiden kunde blifva. Jag fick derpå det svaret, att enligt 14:de artikelns föreskrift skulle backefiskare med sina fartyg vara berättigade att framför andra ankra före solens nedgång. När en sådan fiskare sålunda ankrat före solens nedgång, gjorde jag mig den föreställningen, att han också skulle få ligga der och drifva sitt fiske, låt vara att en eller annan dag idkats drifgarnsfiske. Är denna tolkning af paragrafen riktig, då tror jag, att så väl Herr Ljungman som hans kommittenter i Bohuslän misstydt paragrafen, och troligen skulle de varit mera till-

fredsställda, derest icke paragrafen kunde få en sådan tolkning som den de gifvit den.

Jag vill för öfrigt säga, att jag för min del icke har stor kunskap i fiskes bedrifvande; men Utskottet gick så tillväga nu som det tillvägagått en gång förut, när jag var ledamot af Utskottet, att det nemligen uppkallade sakkunnige personer. När nu Herrar Ljungman och Smitt samtidigt voro uppe i Utskottet, lyssnade dess ledamöter ganska uppmärksamt på dem; men det oaktadt fann Utskottet för godt att uppkalla ännu en sakkunnig person för att höra hans yttrande i saken, och efter noggrant öfvervägande af allt detta kan man se, att Utskottet blef bra enhälligt i att tillstyrka bifall till den ifrågavarande Kongl. propositionen; och jag skulle endast våga tro, att Kammaren icke heller bör så lättvindigt afslå den.

Jag anhåller om bifall till den af Lag-Utskottet understödda Kongl. propositionen.

Herr E. G. Boström: Jag skall endast bedja att med afseende å hvad Herr Herslow nyss yttrade få anmärka, att af de handlingar, som i denna sak förelegat, framgår visserligen, att i Norge landets territoriella rätt anses sträcka sig $\frac{1}{15}$ af en breddgrad från land, då deremot konventionen bestämmer endast en $\frac{1}{20}$, äfvensom att Lag-Utskottet antager, att af denna omständighet orsakas Kongl. Maj:ts tvekan att för Norges räkning biträda densamma, men någon visshet att så verkligen är förhållandet förefinnes ej.

Det var likväl ej detta jag egentligen ville säga, utan det var ett annat yttrande af Herr Herslow, som jag önskade bemöta. Han yttrade nemligen att man borde bifalla konventionen, därför att Kongl. Maj:ts föreslagit och Lag-Utskottet tillstyrkt den, men han tillade, liksom om han hyste någon tvekan, att man af deras skäl kunde känna sig öfvertygad, att man kunde göra det äfven derföre, att de öfriga intresserade makterna ej utan noggrant öfvervägande biträdt den. Men är det då verkligen så, att England, Frankrike och Holland gjort det i Sveriges intresse, och är det från dessa makter, som vi skola erhålla upplysning derom?

Öfverläggningen förklarades slutad. Derunder hade, beträffande den under föredragning varande 1 §, yrkats dels denna paragrafs godkännande, dels ock dess förkastande. Herr Talmannen gaf propositioner i enlighet med dessa yrkanden samt fann svaren hafva utfallit med öfvervägande ja för den förra meningen. Votering blef emellertid begärd och företogs enligt en nu uppsatt och af Kammaren godkänd så lydande omröstningsproposition:

Den, som vill godkänna 1 § i förevarande af Kongl. Maj:ts

Ang. förordning om ansvar för vissa af Nordsjöfiskare begångna förbrytelser.

(Forts.)

Ang. förordning om ansvar för vissa af Norðsjöfiskare begångna förbrytelser.

framlagda och af Lag-Utskottet i Utlåtandet N:o 18 tillstyrkta förordningsförslag, röstar

Ja;

(Forts.) Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, är omförmälda paragraf af Kammaren afslagen.

Omröstningen utföll med 78 Ja mot 105 Nej; varande alltså beslut fattadt i öfverensstämmelse med Nej-propositionens innehåll.

Sedan derpå föredragning skett af förordningsförslagets 2 §, yttrade

Herr Thomasson: Efter utgången af den nyss hållna omröstningen anhåller jag om afslag å den nu föredragna paragrafen liksom å de följande.

Vidare anfördes icke. Paragrafen förkastades.

Öfriga delar af föreliggande förordningsförslag blefvo jemväl förkastade; hvarefter Utskottets i utlåtandet gjorda hemställan förklarades vara besvarad genom de beslut, som rörande förordningsförslaget redan fattats.

§ 5.

Ang. vilkoren för valrätt till Andra Kammaren.

Skedde föredragning af Konstitutions-Utskottets Utlåtande N:o 2, i anledning af motion om afåtande af skrifvelse till Konungen i fråga om vilkoren för valrätt till Andra Kammaren.

Uti nämnda motion, afgifven inom Andra Kammaren af Herr K. P. Arnoldson (motionen N:o 79), var följande förslag framställt: »att Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhåller, att Kongl. Maj:t måtte låta utreda i hvad förhållande, med afseende på olika samhällsklasser och förmögenhetsvilkor, en allmän rösträtt eller rösträttens utsträckning till alla, som betala skatt till kommun och stat, skulle komma att stå till de för närvarande röstberättigades antal och kvalifikationer, samt för nästa Riksdag framlägga förslag till ändring af § 14 Riksdagsordningen i syfte af utvidgad rösträtt för val till riksdagsmän i Andra Kammaren».

Utskottet hade hemställt, att den ifrågavarande motionen ej måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

*Ang. villkoren
för valrätt till
Andra Kam-
maren.
(Forts.)*

Enligt anteckning å utlåtandet voro reservationer mot det-
samma inom Utskottet anmälda dels af Herr *Sjöberg*, dels ock af
Herrar *Westin*, *Norén*, *Carlsson*, *H. Andersson*, *Borg*, *Näsman*,
Trulsson, Friherre *Nordenskiöld* och *Svensén*, hvilka sistnämnde
nio reservanter framlagt ett förslag af följande lydelse:

»att Riksdagen hos Kongl. Maj:t anhåller, det Kongl. Maj:t
måtte låta utarbета och till kommande Riksdag öfverlemna en stati-
stisk utredning af det inflytande, som en mer eller mindre utvidgad
rösträtt kan komma att utöfva i afseende å de röstberättigades an-
tal, förmögenhetsvilkor och samhällsställning och, om Kongl. Maj:t
så finner lämpligt, till en kommande Riksdag inlemna förslag till
förändring af 14 § Riksdagsordningen i syfte af rösträttens ut-
vidgning».

Rörande detta ärende anförde

Herr *Arnoldson*: Konstitutions-Utskottet förklarar i sitt ut-
låtande att det betvivlar, »att ännu någon allmännare mening utbild-
dat sig rörande behovet af en förändring af Riksdagsordningens
föreskrifter angående valrätt till Andra Kammaren i syfte af denna
valrätts utvidgning», och säger sig hafva därför anført skäl vid
upprepade tillfällen och jemväl vid sistlidna riksdag, då Utskottet
anmärkte, »huru som de senast företagna allmänna valen till Andra
Kammaren ingalunda syntes häntyda på något liffigare eller vid
jmförelse med förhållandet vid föregående valperioder väsentligen
stegradt intresse för valrättens utöfvande hos dem, som för närva-
rande egde denna rätt», ett förhållande, som Utskottet säger sig
hafva medelst framläggande af vissa statistiska siffror ådagalagt.

Ser man då på resultatet af dessa uppgifter i Konstitutions-
Utskottets utlåtande för förlidet år, visar det sig, såsom Utskottet
äfvén säger, att förhållandet mellan de i valet deltagandes och de
valberättigades antal utgjorde för hela riket t. ex. åren 1878 och
1881 respektive 20,3 och 23,6 procent, hvilket representerar ett
antal för år 1878 af ungefär 55,000 och för år 1881 af 67,000 i
valet deltagande, alltså en tillväxt af omkring 12,000, dervid natur-
ligtvis folkkökningen äfvén måste tagas med i beräkning; men i allt
fall visar sig en tillväxt af 3,3 procent, och detta synes väl bevisa
motsatsen af hvad Utskottet säger sig hafva bevisat.

Att den föreslagna utredningen och en derpå grundad utsträckt
valrätt verkligen är behöflig, kan man lätt finna af de flere miss-
förhållanden, som vidlåda vårt nuvarande valsystem. Detta är vid
några jmförelser i ögonen fallande. Icke blott den man, som skat-
tar för mindre inkomst än 800 kronor, är utesluten från valrätt,
utan äfvén smärre kapitalister och innehafvare af arrende under

Ang. vilkoren
för valrätt till
Andra Kam-
maren.
(Forts.)

6,000 kronor äro uteslutna från denna rätt. Ingen lärer med skäl kunna påstå, att egaren af blott en fastighet om 1,000 kronors värde skulle hafva bättre ekonomisk ställning och göra mera skäl för sin valrätt än den man, som eger ett kapital af 15,000 kronor, placerade i säkra papper, eller som innehar ett arrende om t. ex. 5,500 kronor eller en årsinkomst af 700 kronor. Å andra sidan bör här äfven ihågkommas, att ett stort antal smärre fastighets-egare genom det nya representationssättet gått förlustige sin forna valrätt, utan att genom något missbruk hafva förverkat densamma.

Härom har jag endast antydningssvis velat erinra, som medverkande skäl till den billiga begäran om en utredning.

Beträffande hvad Herr Westin m. fl. föreslagit, så är det ju möjligt, att saken bäst kan främjas genom den obestämda form, hvori de klädt sitt förslag; och då väl här icke kan komma i fråga annat än att välja mellan Utskottets och reservanternas förslag, ber jag, Herr Talman, att få yrka bifall till det senare, eller till Herr Westins med fleres reservation.

Herr Hedlund: För min del har jag aldrig behöft stöd af statistiska utredningar för att yrka på nedsättning af census för valrätt till Andra Kammaren. Jag tror också, att då Andra Kammarens flertal haft samma åsigt, så har denna varit oberoende af statistiska uppgifter. Rättsgrundsatsen talar mera. Man torde i våra dagar vara alltför benägen att hänföra allt möjligt till statistiska utredningar. Sjelf varm vän af statistiska data inom de områden, der sådana påkallas, kan jag icke vara med om att de användas å rena rättsgrundsatser. Således skulle jag gerna kunna instämma med Konstitutions-Utskottet; men då detta skulle kunna missuppfattas såsom ett ogillande af valrättens utsträckning, förenar jag mig med dem, som yrka bifall till Herr Arnoldsons motion.

Herr Ola Månsson: Då, enligt min tanke, det vore rättvist att utsträcka den politiska rösträtten till hvar och en som betalar skatt till stat och kommun, så följer deraf, att jag anser att Utskottet bort bifalla föreliggande motion. Då emellertid Utskottets afstyrkande betänkande blifvit bifallet i Första Kammaren, återstår väl ingenting annat att göra än att instämma med reservanternas förslag angående skrifvelse till Kongl. Maj:t, ehuru jag väl inser, att denna framställning ej kan hafva annan betydelse än en opinionsyttring; men jag vill emellertid hafva yttrat min åsigt i frågan, liksom jag tror att ingen person kan påstå, att det är rättvist att en person, som skattar till stat och kommun, icke skall få rättighet att också utöfva rösträtt.

Jag anhåller således att Kammaren i hufvudsak ville för sin del besluta att antaga reservanternas förslag, i hvilket jag ber att få instämma.

Friherre Nordenskiöld: När Herr Arnolds sons motion första gången behandlades i Konstitutions-Utskottet, var man mycket tveksam, huruvida den icke borde till Andra Kammaren återlemnas. Den innehöll nemligen två saker, den ena om en skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om en utredning och den andra att Kongl. Maj:t skulle föreslå en utvidgning af rösträtten för val till riksdagsman i Andra Kammaren. För min del hyllade jag samma åsigt som Utskottets ordförande, att hufvuddelen af motionen vore af beskaffenhet att böra af tillfälligt Utskott behandlas; men till följd af tillägget om rösträttens utvidgning hade Utskottet svårt att till Kam-maren återlemna motionen. Och det är i allmänhet en betänklig sak för Konstitutions-Utskottet att till någon af Kamrarne återlemna ett ärende, ty om Kam-maren fortfarande anser, att det tillhör Utskottets behandling, så finnes ingen domare mellan Kam-maren och Utskottet. Men när Konstitutions-Utskottet upptog motionen till behandling, var det naturligt, att Utskottet skulle behandla den allvarligt och i dess helhet. Vid sådant förhållande fans det efter min tanke icke någon tvekan om, till hvilket beslut Utskottet borde komma. De flesta ledamöterna i Utskottet från denna Kam-mare uttalade i likhet med mig sina varma sympatier för motionen, och då Utskottets majoritet det oaktadt förkastade förslaget, hade vi ingen annan utväg än att förena oss om den reservation som finnes bifogad betänkandet.

Frågan har nu fallit derigenom att Första Kam-maren godkännt Utskottets afstyrkande hemställan. För min del vill jag dock hoppas, att Andra Kam-maren skall gifva reservanternas åsigt sitt moraliska stöd, hvilket jag anser den vara berättigad att erhålla. Detta är en fråga som icke kan falla. Jag hoppas att den snart, ja, redan vid nästa riksdag skall återkomma och då i ett sådant skick, att Riksdagen kan besluta aflåtande af en skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om en statistisk utredning. Det är visserligen godt att säga, att här gäller det en absolut rättsprincip och för den är hvarje statistisk utredning onödig; men vill man saken, så måste man äfven vilja de medel, som för dess ernående äro nödiga, och då är det naturligt att man i detta fall också gerna önskar se en fullständig utredning öfver huru de förändringar, som äro föreslagna, kunna komma att slå sig ut. Jag hoppas derföre, att Andra Kam-maren bifaller reservanternas förslag.

Frågan har, såsom jag redan antydt, för denna gång förfallit; men, jag upprepar det, jag hoppas, att den redan vid nästa riksdag skall återkomma och då rätt och slätt i form af en begäran om skrifvelse till Kongl. Maj:t i angifvet syfte. Motionären bör då icke heller underlåta att anhålla om ärendets behandling af tillfälligt Utskott, ty i sådant fall torde förslaget blifva af ett denna Kam-mares Tillfälliga Utskott enhälligt tillstyrkt och sedan med öfver-vägande majoritet af Kam-maren godkändt; och då det under sådana förhållanden knappast är tänkbart, att Första Kam-maren afslår en

Ang. villkoren
för valrätt till
Andra Kam-
maren.
(Forts.)

Ang. vilkoren för valrätt till Andra Kam-maren. begäran om en statistisk utredning, som i Medkammaren vunnit ett så starkt understöd, vinnes ju det mål, som i motionen afses. För närvarande inskränker jag mig till att anhålla om bifall till reservanternas förslag.

(Forts.)

Häruti instämde Herr C. A. Andersson från Malmö.

Herr Öberg: Såsom det var att förvänta, har Första Kam-maren omintetgjort ifrågavarande förslag, liksom den ock förut undertryckt hvarje motion, som haft till syfte att utvidga den politiska rösträtten. Men jag vågar dock hoppas, att man i framtiden skall använda en annan bevisföring än den som Utskottet nu förebragt. Den är visserligen mycket högtidligt ljudande, enär den påminner om Pilati bekanta yttrande: »Hvad jag skrifvit, det hafver jag skrifvit». Men det går väl icke i längden att söka öfvertyga oss med en så österländsk mening som den, att den ene bör lida för den andres underlåtenhetssynd, att den ene skall vara utan rösträtt, derföre att den andre icke vill begagna sig af denna sin rätt; och om vi skulle förfara efter de grunder, som Utskottet i sitt betänkande framhållit, skulle det visa sig, att åtskilliga af så väl Första som Andra Kam-marens ledamöter skulle blifva politiskt omyndiga, ty det är alldeles bestämdt, att icke alla Riksdagens ledamöter vid riksdagsmannaval, der de haft rätt att infinna sig, hafva infunnit sig. Jag tror att detta väger något gent emot hvad Utskottet sagt derom, att den ene bör lida för den andres underlåtenhetssynd.

Jag vill icke längre upptaga Kam-marens tid — man har i dag i en annan fråga under åtskilliga timmar så att säga gått ut på bredden — utan inskränker jag mig till att på grund af hvad Friherre Nordenskiöld anfört yrka bifall till reservanternas förslag.

Herr Hedlund: Då jag hört motionären sjelf förena sig med dem, som yrkat bifall till reservationen, så får jag för min del, med frångående af mitt yrkande på bifall till motionen, yrka bifall till reservanternas förslag.

Herr Emil Key: Hvilken åsigt man än må hafva beträffande frågan, huruvida en utsträckt valrätt må vara nödvändig eller icke, huruvida densamma må vara önskvärd eller icke, samt huruvida den må vara farlig eller icke, så kan man dock, åtminstone icke jag för min del, godkänna den argumentering, som Konstitutions-Utskottet begagnat i frågan. Att den ena gången säga att en utsträckt valrätt icke kan ifrågakomma, förr än en utredning föregått, och den andra gången påstå att en sådan utredning icke behöfver föregå, ty en utsträckning af valrätten bör ej ifrågakomma, detta är, enligt min åsigt, att gå i cirkel vid bevisningen, »gå rundt» i argumentationen.

I denna fråga, som återkommer riksdag efter riksdag, är så

mycket sagdt, att knappast något nytt torde vara att tillägga. Jag skall därför endast be, med återopande af de skäl jag förut anfördt, att få anhålla om bifall till den reservation, som af Herr Westin, Friherre Nordenskiöld med flere vid Utskottets betänkande blifvit afgifven.

*Ang. vilkoren
för valrätt till
Andra Kam-
maren.
(Forts.)*

Herr *Börjesson* förenade sig med Herr Emil Key.

Herr Jöns Rundbäck: Afven jag ber att få instämna i reservanternas förslag och jag måste beklaga, att denna fråga oupphörligt undanskjutes. Enligt mitt förmenande torde dock icke något gynsamare tillfälle gifvas att få frågan förordad på högre ort, än just nu. Vi hörde nemligen sistlidet år, att en stor arbetare-deputation var uppe hos nuvarande Statsministern, Hans Excellens Grefve Posse och begärde att få hans medverkan i denna sak samt att Hans Excellens då gaf de mest löftesrika försäkringar om sådan medverkan, blott Riksdagen ville säga hvad den önskade. Tänk nu om denne man går sin väg! Då kanske frågan ej mer har att påräkna understöd på högre ort.

Jag anhåller att få instämna i reservanternas förslag.

Herr Sjöberg: Efter den långvariga öfverläggning, som den näst föregående frågan tog i anspråk, och det lifliga intresse, hvarmed den följdes, kan det synas vara mindre lämpligt att förlänga diskussionen i ett ämne, som, i följd af Medkammarens beslut, numera icke för denna gång har någon betydelse. Då jag likväl af den näst föregående talarens anförande tycker mig märka, att Kammaren börjar vakna till en viss lifaktighet, ber jag äfven att få säga några ord. Jag gör det äfven ur den synpunkten, att det möjligen kan vara af någon vigt för den ärade Kammaren att få uppmärksamheten fäst på den skiljaktighet i åsigt, som råder mellan Första och Andra Kammaren i fråga om det Utskott, till hvilket en motion under vissa förhållanden skall hänvisas. I denna Kammare har man, så vidt jag vet, konsekvent följt den efter mitt förmenande riktiga grundsatsen, att det sakliga innehållet, icke den formella beskaffenheten bör vara bestämmande i fråga om en motions öfverlemnande till ständigt eller tillfälligt Utskott. I Första Kammaren deremot säger man: i hvart enda fall, der det ifrågasättes en underdånig framställning till konungen, i hvarje sådant fall skall frågan behandlas af ett tillfälligt Utskott. Herrarne torde erinra sig att vid mera än ett tillfälle, då ett inom Första Kammaren väckt förslag sålunda utan afseende å dess innehåll blifvit behandladt af ett tillfälligt Utskott i nämnda Kammare, dennas beslut — en och annan gång till och med utan remiss till Utskott här — förkastats endast på den grund, att förslaget i fråga icke, enligt den här i Kammaren gällande åsigt, blifvit i vederbörlig ordning handlagdt. Det var således gifvet, att när till Konstitutions-Ut-

Ang. vilkoren
för valrätt till
Andra Kam-
maren.
(Forts.)

skottet remitterats den af Herr Arnoldson väckta motion, deri begäres en skrivelse till Kongl. Maj:t angående utredning för ett visst angifvet ändamål, olika meningar mellan Första och Andra Kammarens ledamöter i Utskottet skulle uppstå. Detta skedde också; men med hänsyn till motionens senare del, nemligen att Kongl. Maj:t skulle, enligt motionärens anhållan, framlägga förslag i det syfte han angaf, eller valrättens utsträckning, ansågo likväl samtliga Andra Kammarens ledamöter i Utskottet, och flere af Första Kammarens, att motionen icke borde till Kammaren återlemnas, utan behandlas i vanlig ordning. Jag behöfver nu icke närmare angifva skiljaktigheterna i åsigtarna inom Utskottet, enär herrarne varit i tillfälle att derom taga kännedom genom de reservationer, som äro Utskottets betänkande bifogade. Jag har också afgifvit en reservation, som går ut derpå, att Konstitutions-Utskottet icke varit af grundlagen förhindradt att ingå till Riksdagen med förslag om skrivelse till Kongl. Maj:t beträffande den ifrågasatta utredningen. Men längre har jag icke velat gå. Jag föreställer mig, att sedan en sådan utredning genom regeringens åtgärd vunnits, det bör kunna vara lätt för Riksdagen att sjelf fatta beslut i sjelfva saken och i fråga om den redaktionella förändring af 14:de § Riksdagsordningen, som deraf kunde blifva en följd. En sådan redaktionsförändring bör nemligen alldeles icke vara konstigare än att Riksdagen — i strid med hvad som vauligen är förhållandet vid redigering af lagtexter — derom kan besluta nästan på stående fot. Men jag håller före, att Riksdagen icke någonsin bör besluta att gå in till Kongl. Maj:t med begäran om förslag i ett eller annat syfte, utan att uttala sin egen åsigt, då den kan stödja sig på en vunnen utredning. Helt annat är förhållandet med sjelfva utredningen, som endast kan utföras genom de organ, öfver hvilka Kongl. Maj:t för ändamålet eger att förfoga; men hvad sjelfva saken beträffar, bör, som sagdt, sedan utredning vunnits, Riksdagen veta hvad den vill, utan att begära någon fingervisning af regeringen.

Det är vid den utgång frågan fick i Konstitutions-Utskottet tydligt, att jag ej har något yrkande att framställa. Jag beklagar emellertid, att den fått denna utgång, ty jag är en ganska varm vän af, att en utredning på detta område måtte ske, på det att man deraf må kunna hemta någon anledning till utsträckning af den politiska rösträtten. Jag fruktar icke heller en sådan utsträckning, utan är till och med benägen att gå mycket längre i det afseendet än de flesta andra, emedan jag allra helst skulle se, att hvarje censusbestämmelse bottoges, dock endast under *den* förutsättning, att i grundlagen infördes sådana bestämmingar, som gjorde en så genomgripande förändring oskadlig.

Jag har, som jag redan yttrat, icke något yrkande att framställa, utan har endast i största korthet velat redogöra för de förhållanden, som föranledde den utgång, den föreliggande frågan fått i Utskottet.

Herr Hedin: Jag vill blott tillkännagifva, att jag önskar bifall till reservanternas förslag.

Ang. vilkoren
för valrätt till
Andra Kam-
maren.
(Forts.)

Herr J. Johansson i Bergsäng: Oaktadt tidpunkten på dagen är temligen ogynsam för att framkomma med något, som skulle kunna lända till denna frågas utredning, vill jag dock våga försöket, om än jag derigenom skulle utsätta mig för Kammarens onåd. Då nemligen icke allenast motionären, utan äfven reservanterna begära en statistisk utredning af frågan och jag en gång förut, här i Kammaren, för två år sedan, velat lemna en tillstymmelse till en sådan, skall jag nu bedja om att få komplettera mina förra uppgifter med åtskilliga nya siffror.

Den största svårigheten vid en sådan utredning ligger deri, att hvarken motionären eller reservanterna närmare redogjort för den utsträckning af rösträtten, de ansett önskvärd, men man torde dock i detta hänseende få antaga till utgångspunkt de beslut, som denna Kammare vid ett par föregående riksdagar biträdt och som gingo derpå ut, att 14:de § Riksdagsordningen borde bibehållas vid sin nuvarande uppställning allenast med den skilnad, att census skulle nedsättas till hälften af hvad den nu är eller till 400 kronors inkomst, 500 kronors egande fastighet och 3,000 kronors arrenderad fastighet. Om jag således får utgå härifrån, skulle jag vilja söka visa, att en sådan redaktionsförändring, så önskvärd den än för mången kunde vara, icke ändock skulle tillfredsställa de fordringar, som man med skäl kunde uppställa på en fullt rättvis utsträckning af rösträtten. Förhållandet är nemligen det, att enligt nu gällande bevillningsförordning skola alla, som uppnå en årsinkomst af 400 kronor, erlægga bevilling enligt andra artikeln, och då nu nyssnämnda 14:de § sönderfaller i två moment, det första, som stadgar att »valrätt tillkommer inom den kommun, der han är bosatt, en hvar i kommunens allmänna angelägenheter röstberättigad man», och det andra endast innehåller sifferbestämmelser eller undantag från den allmänna regeln, så följer deraf, att alla de som blifvit upptaxerade till lägsta *inkomstbeloppet* och i följd deraf äro röstberättigade i kommunens angelägenheter, sålunda jemväl skulle erhålla den rösträtt, hvarom nu är fråga. Jag säger med flit att *alla*, som endast äro *inkomsttagare*, skulle blifva delaktiga af den utsträckning i rösträtt, som nämnda förslag innebär. Förhållandet blir deremot alldeles icke detsamma med en mängd fastighetsegare och arrenderarer, nemligen alla de, som ega fastighet värd mindre än 500 kronor eller arrendera fastighet understigande 3,000 kronors värde. Skattekommitténs tabeller lemna, till följd af särskilda orsaker, inga uppgifter om, huru stort antalet af dylika smärre egendomsinnehafvare är, men af 1876 års bevillningsstatistik kan inhemtas, att antalet personer å landsbygden, som detta år egde jordbruksfastighet under 1,000 kronors värde, utgjorde icke mindre än 81,469, och att värdet af dessa egendomar uppgick till omkring 38 millioner kronor. Medeltalet

Ang. villkoren
för valrätt till
Andra Kam-
maren.
(Forts.)

af egendomsvärdet utgjorde således 467 kronor för hvarje fastighet, och denna omständighet visar alltså, att det stora flertalet af dessa egendomars värde stannar *under* 500 kronor. Om den ifrågasatta utsträckningen af rösträtten således skulle komma till stånd, blefve deraf en gifven följd, att omkring 60- till 70,000 mindre fastighets-egare fortfarande skulle blifva i saknad af politisk rösträtt, oaktadt desamma ega rösträtt i kommunens angelägenheter. Jag vill nu icke närmare inlåta mig på det rättvisa eller orättvisa häri, men mig förefaller det, som dessa mindre hemmans- och lägenhetssegare borde vara lika berättigade till politisk rösträtt som en arbetare med 400 kronors inkomst. Det vill således synas mig, som om, i händelse en förändring i denna rösträtt skulle ifrågakomma, man borde taga steget ut och tillämpa den grundsatsen, att rösträtt i kommunala angelägenheter jemväl måtte medföra rösträtt vid riksdagsmannaval. I så fall skulle man icke heller behöfva vidtaga annan ändring i grundlagens stadgande härom än den, att första delen af 14:de § Riksdagsordningen bibehölles vid sin nuvarande lydelse, nemligen att »valrätt tillkommer inom den kommun, der han bosatt är, en hvar i kommunens allmänna angelägenheter röstberättigad *man*», der man borde sätta punkt, och således utesluta det öfriga af paragrafens innehåll.

Om denna af mig nu antydda grundsats är riktig, ber jag att få med tillhjälp af åtskilligt statistiskt material visa, huru en sådan utsträckning i rösträtten skulle komma att gestalta sig. I de tabeller, skattekomitén vidfogat sitt betänkande, finnes i andra afdelningen litt. B en »öfversigt af antalet skattskyldige», der man kan erhålla upplysning om antalet af de personer eller bolag m. fl., som erlægga bevillning efter andra artikeln. Om jag då till en början fäster mig vid antalet enskilda, bevillningsskyldiga personer å *landsbygden*, finner man, att deras antal utgjorde år 1879 icke mindre än 409,721. Antalet röstberättigade vid riksdagsmannavalen år 1881 utgjorde deremot, enligt statistiska centralbyråns uppgifter, 235,604. Den tillökning valmännens grupp således skulle erhålla, utgör 174,117 personer och med tillhjälp af en annan aritmetisk operation kan jag tillägga, att af desse 174,000 äro icke mindre än omkring 90,000 *bofaste* hemmans- och lägenhetsinnehafvare, under det att 65,000 af den nya valmansgruppen äro endast inkomsttagare. Då, som jag nyss nämnde, hela antalet af enskilda personer, som erlægga bevillning enligt andra artikeln, utgör i rundt tal 409,000, och de nu röstberättigades antal 235,000, så skulle i procenttal den tillökning valmanscorpsen erhöle genom den ifrågasatta utsträckningen motsvara omkring 74 procent af nuvarande röstberättigades antal. Denna siffra skulle kanske i någon mån komma att nedsättas derigenom att, såsom vi veta, åtskilliga andra faktorer inverka på personers rösträtt, såsom att de icke hafva betalt sina utskylder, stå under förmyndare o. s. v.

Går jag öfver till *städernas* förhållanden, ställa siffrorna sig

något annorlunda. Då skall man enligt de källor, jag begagnar, finna, att valmännens antal, som 1881 utgjorde 45,559, komme att uppgå till den höga siffran af 145,102, hvadan tillökningen skulle utgöra 99,543 personer, hvilket åter motsvarar en förhöjning i valmännens antal af icke mindre än 218 procent, eller, för att begagna ett enklare uttryckssätt, det nuvarande antalet valmän skulle utgöra endast en tredjedel af hvad som skulle blifva följden af den utsträckning, jag tillåtit mig ifrågasätta.

*Ang. vilkoren
för valrätt till
Andra Kam-
maren.
(Forts.)*

Ser man vidare på berörde statistiska centralbyrås uppgifter öfver senaste riksdagsmannaval, skall man finna, att hvarje riksdagsman i Andra Kammaren från landsbygden representerar ett antal af 1,659 valmän och hvarje riksdagsman från städerna 712 valmän. Genom den utsträckning af valrätten, jag ifrågasatt, skulle dessa siffror komma att ganska väsentligt närma sig hvarandra. Då skulle en riksdagsman från landet representera 2,885 valmän och en från stad 2,267 valmän. Man skulle i en sådan förändring också kunna finna någon motvigt mot det missförhållande, som för närvarande eger rum derutinnan, att städernas valkretsar hafva ett betydligt mindre antal invånare än valkretsarne på landet, hvilken omständighet åter blef en nödvändighet för att vinna den nya riksdagsordningens antagande.

Emellertid, för att icke trötta Kammaren längre, skall jag endast be att få upprepa, att den ifrågasatta tillökningen i valmanscorpsen skulle utgöra för landsbygden omkring 70 procent, deraf största delen bofasta personer, och för städerna omkring 200 procent. Man torde deraf också kunna finna — om det tillåtes mig att uppställa en jmförelse, som särskildt vid denna riksdag kan vara ganska befogad — att likasom indelningsverket har sina mest hängifna beundrare och varmaste förespråkare hos de samhällsklasser, som föga eller intet bidraga till dess underhåll, så lärers ock en utsträckning af den politiska rösträtten komma att både nu och framdeles räkna sina flesta motståndare i de samhällslager, som derigenom komma att förlora större eller mindre del af det inflytande de hittills kunnat utöfva på riksdagmannavalen.

I det skick, hvori frågan för närvarande befinner sig, skall jag icke framställa något yrkande, men kan det lända till någon nytta, förenar jag mig gärna med reservanterna.

Herr Grefve Sparre: Om man också i likhet med reservanterna skulle anse en utredning i förevarande afseende gagnande och nödig, ber jag dock att få fästa Kammarens uppmärksamhet på förslagets innehåll. Riksdagen skulle nemligen hos Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t måtte låta utarbета och till en kommande riksdag öfverlemna en statistisk utredning af det inflytande, som en mer eller mindre utvidgad rösträtt kan komma att utöfva i afseende å de röstberättigades antal, förmögenhetsvilkor och samhällsställning etc. *Antalet*, ja det kan nog utredas, men *förmögenhetsvilkoren*, hur i

Ang. vilkoren
för valrätt till
Andra Kam-
maren.
(Forts.)

all världen kan en förändring i rösträtten utöfva inflytande på de röstberättigades förmögenhetsvilkor? Jag kan icke inse möjligheten af ett sådant inflytande, då meningen omöjligan kan vara att de röstberättigade skulle få kontant betaldt för sina röster eller att några af dem skulle komma in i Kammarerna för att genom det der åtnjutna arfvodet förbättra sina vilkor.

Vidare begär man att Kongl. Maj:t skall låta utarbete en statistisk utredning af det inflytande, en utvidgad rösträtt kan komma att utöfva på de röstberättigades samhällsställning. Huru jag med statistikens tillhjälp skall kunna få någon reda härpå, det kan jag åtminstone icke förstå. Jag har i hvarje fall, der det varit mig möjligt, arbetat, och jag arbetar fortfarande med alla de krafter, som stå mig till buds och som en kort lefnad ännu kan lemna mig, på att förbättra dessa klassers ställning och utrota den klasskilnad, som är en förbannelse i de europeiska samhällena och som bidrager till att drifva våra barn till Amerika. Men att bedja Kongl. Maj:t att med statistikens tillhjälp utreda hvad inflytande en utvidgad rösträtt kan komma att utöfva på deras samhällsställning, det är ett nonsens, och jag kan icke med min röst bidraga till att besluta en skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan om en sådan utredning.

Slutligen innehåller förslaget att Riksdagen må anhålla, att Kongl. Maj:t ville efter föregången utredning, »om Kongl. Maj:t så funne lämpligt», inkomma till nästa riksdag med förslag till ändring af 14:de paragrafen Riksdagsordningen. Hvad skall en sådan framställning tjena till? Icke lärer Kongl. Maj:t vara okunnig om att denna fråga diskuteras vid hvarje riksdag, och finner Kongl. Maj:t det lämpligt, så göres nog i anledning deraf proposition. Men olämpligt synes mig att bedja Kongl. Maj:t, om han finner det lämpligt, föreslå en ändring i grundlagen utan att ens angifva huru man önskar förändringen. Sedan den ifrågasatta utredningen blifvit gjord, är det ju hvarje riksdagsmans rättighet att begära den ändring af Riksdagsordningens 14:de paragraf, som han finner lämplig. En sådan utredning, som rimligen kan begäras, nemligen om tillväxten i de röstberättigades antal vid nedflyttning af det så kallade strecket, har en föregående talare redan meddelat. Men jag anser, i likhet med den nästföregående talaren, att en förändring i detta afseende förutsätter åtskilliga andra ändringar i grundlagen. Vår nuvarande grundlag är icke tillämpad i mera än sexton år, och denna tidrymd är detsamma som en minut i nationernas lif. Det kan därför icke anses vara för mycket begärtdt, om vi vilja samla ännu ett eller annat års erfarenhet, innan vi börja förändra denna grundlag.

Den näst siste talaren satte i fråga att man skulle gifva politisk rösträtt åt alla dem, som hafva rösträtt i kommunala angelägenheter. Ja, då skulle fruntimren också få politisk rösträtt. Och jag får säga, att skola vi helt och hållet förändra vår Riksdagsordning, så anser jag för min del, att fruntimren i våra dagar äro så resonabla, att de kunde vara lika berättigade till politisk rösträtt

som mången man, för hvilken, som man säger, »det går ur hand och i mun».

Hvad beträffar gränsen för politisk rösträtt, anser jag det också vara betänkligt att stanna vid den siffra, som vanligen ifrågasättes, nemligen 400 kronors inkomst, ty just under innevarande riksdag har ett förslag att höja existensminimum till 500 kronor blifvit remitteradt till Bevillnings-Utskottet. Men utan tvifvel är det deras mening, hvilka agitera i denna sak, att detta blott skall vara ett steg till den *allmänna* rösträtten och att, så fort detta steg är taget, man skall påyrka ytterligare utsträckning, tilis man slutligen når målet. För min del får jag också bekänna, att jag nästan hellre skulle vilja vara med om detta, än bestämma gränsen till 400 kronors inkomst.

Om nu en utsträckt politisk rösträtt vore ett suveränt medel att förekomma inre oroligheter, att förekomma de arbetande klassernas våldsamerheter eller något dylikt, hvarom det talas i reservationen, ja, då skulle jag vara den förste att säga att den är en »högst nödvändig och nyttig förändring». Ty, mine herrar, vi måste komma ihåg att grundlagen säger, att Konstitutions-Utskottet icke eger att tillstyrka andra grundlagsförändringar än sådana, som Utskottet anser vara högst nödvändiga eller nyttiga och möjliga att verkställa. Men hvad finner jag, om jag ser mig omkring i andra länder, der allmänna rösträtten är införd, till exempel Frankrike? Icke har den kunnat förhindra de stämplingar, emöter eller hvälfvingar af hvarjehanda slag, som ständigt hotat det franska samfundslifvet, och var den icke på sin tid en lydig slaf under kejsardömet lika som den nu är det under radikalismen? Åtminstone kan jag för min del icke anse att Frankrikes nuvarande tillstånd är något tillfredsställande bevis på den allmänna rösträttens välsignelser.

Jag har nu gått något längre än jag från början hade ämnat, ty jag ville blott fästa uppmärksamheten på det olämpliga i den föreslagna skrifvelsen, och det var mot dess innehåll jag egentligen ville reservera mig, men jag har icke kunnat underlåta att derjemte nämna, det jag icke finner den föreslagna förändringen för ögonblicket så högst nödvändig eller nyttig, att jag, i likhet med en och annan föregående talare, skulle vilja vara med om att afgifva en »opinionsyttring» genom aflåtande af en skrifvelse, som efter min öfvertygelse är ett nonsens. Jag är för gammal för att kurtisera. Jag talar efter min öfvertygelse, och jag har blott velat att i denna Kammare åtminstone någon röst skulle höjas, som säger likasom den gamle engelsmannen: Vi vilja icke ändra våra grundlagar!

Jag anhåller således om bifall till Utskottets hemställan.

Herr Emil Key: Den siste ärade talarens yttrande påminner mig om sagan om Marcolfus. Marcolfus, mine herrar, var antagligen, äfven han, en fosterlandsvän, en stor fosterlandsvän, ja en ofantligt stor fosterlandsvän, hvilken mycket gerna ville offra sig. Han gick

*Ang. villkoren
för valrätt till
Andra Kam-
maren.
(Forts.)*

Ang. vilkoren
för valrätt till
Andra Kam-
maren.
(Forts.)

för sådant ändamål omkring i en skog och sökte ett träd för att hänga sig deri, men han hade otur, han kunde icke hitta något passande. Liknande har äfven förhållandet varit med den ärade talaren och denna fråga så länge han och jag suttit tillsammans såsom medlemmar af denna Kammare. Han har icke funnit ett träd, på hvilket han kunnat offra något annat än ord. Nu vill jag väl erkänna, att detta träd kunde haft en något bättre växt än den föreliggande reservationen, men i alla fall förstår hvar och en hvad meningen med densamma är. Meningen är naturligtvis den, att vinna en utredning af det inflytande på statens angelägenheter och Riksdagens beslut, som en mer eller mindre utvidgad rösträtt antagligen kunde komma att utöfva med hänsyn till de nya röstberättigades antal, förmögenhets- och samhällsställning. Ehuru en mindre lycklig formulering förekommer i förslaget, tror jag dock sjelfva saken är fullt tydlig. Här är nu dessutom icke vidare fråga om aflåtande af en skrifvelse till Kongl. Maj:t. Vore det fråga härom, torde äfven jag hysa betänkligheter emot det föreliggande förslaget i den form, det nu har. Men frågan är redan fallen i Första Kammaren, och här gäller sålunda allenast vidhållande af en förut afgifven opinionsyttring, icke att hänga sig fast vid och nagelfara uttryck som den ärade talaren på Elfsborgsbänken, icke att rida på ord. Föreläge någon annan form för afgifvandet af denna opinionsyttring, vore det bättre, onekligen bättre, men då nu icke någon annan form föreligger, hemställer jag om bifall till reservationen, dermed afseende ett godkännande af det *syfte*, hvarpå den utgår.

Herr Borg: Jag ber att få tacka den ärade representanten på Elfsborgsbänken därför att han uttalat sig i så radikal rigtning, att han velat utsträcka den politiska rösträtten till och med till qvinnan. Frågan härom står, såsom vi veta, på dagordningen i det öfriga Europa, och jag hoppas han må upplefva den dag, då denna politiska idé varder förverkligad. Men att för närvarande framkomma med förslag i denna rigtning synes mig vara lika litet lämpligt, som då samma talare år 1865 eller 1866 uppträdde på riddarhuset emot den nu antagna riksdagsordningen och uttalade sig på ett liknande sätt som nu, i det han yttrade att han då hellre ville vara med om en reform, hvarigenom äfven torpare skulle komma i åtnjutande af den politiska rösträtten. Jag hoppas att ett dylikt sätt att behandla politiska frågor icke gillas af denna Kammare, hvars flertal utgöres af upplyste och allvarlige män, som anse att, om också icke det största steg på en gång kan tagas, man dock bör taga ett mindre, som kan främja utvecklingen till något bättre. Hvad beträffar det föreliggande förslaget om utsträckning af den politiska rösträtten, antogs vid förra riksdagen förslag derom utan votering, och då man nu begärt en »utredning», har sådant skett icke därför, att man *här* ansåg en utredning erforderlig, då ju denna Kammare redan förut antagit ett förslag om rösträttens utvidgning,

utan af den grund att man ville betaga Första Kammaren dess förvändning till motstånd emot förslaget. En sådan utredning kan heller icke, såsom herr Key med flere talare redan anmärkt, åstadkommas på annan väg än här är föreslaget. Vål hade motionen kunnat hänvisas till ett tillfälligt Utskotts behandling, men då man visste att de tillfälliga Utskotten icke ega samma betydelse och vikt som de ordinarie, föredrog man att låta frågan behandlas af ett ordinarie Utskott.

*Ang. vilkoren
för valrätt till
Andra Kam-
maren.
(Forts.)*

Mycket kunde vara att ytterligare säga i denna sak, men då diskussionen redan blifvit allt för vidlyftig, vill jag nu endast yrka bifall till reservanternas förslag.

Herr Hedin: Jag tror icke att man, om man för öfrigt är benägen att i hufvudsak bifalla reservanternas förslag, behöfver afhållas derifrån af den betänklighet att, såsom en talare nyss sade, reservanterna formulerat sitt förslag på ett sätt, att det förtjenade att karakteriseras såsom nonsens. Den ärade talaren utgick uppenbarligen från den åsigt, att reservanterna med uttrycket »de röstberättigades» menat hvarje särskild röstberättigad person. I så fall blir hans anmärkning riktig, ty det är alldeles klart att man icke kan anhålla om utredning om hvad inflytande en utvidgad rösträtt skulle utöfva på hvarje persons förmögenhetsvilkor och samhällsställning. Men en dylik tydning förbjödes helt enkelt af ordet »antal», som följer omedelbart derefter; och det är således tydligt att reservanterna med orden »de röstberättigade» menat hela den stora massan af röstberättigade, som finnes i landet. Man har därför efter ordet »antal», hvaremot ju ingen anmärkning kan göras i den ställning, hvori det förekommer, för korthetens skull låtit orden »förmögenhetsvilkor och samhällsställning» följa med i samma genitiv-konstruktion, i stället för att välja ett vidlyftigare uttryckssätt, såsom till exempel de röstberättigades fördelning på olika sociala klasser och förmögenhetens fördelning på de röstberättigade. Men med det kortare uttrycket har man ju tillräckligt angifvit hvad man menar.

Jag vågar således tro att Kammaren icke af fruktan att hafva sagt något, som vore ett stilistiskt nonsens, behöfver afhållas från att biträda reservanternas förslag, hvartill jag anhåller om bifall.

Herr Hammarberg: Jag har begärt ordet endast för att i största korthet yrka bifall till Utskottets förslag, och det af det enkla skäl att jag finner en förändring af vår nuvarande riksdagsordning, i det syfte här föreslagits, vara lika obehöflig som onyttig. Det är endast 17 år vi haft denna riksdagsordning och redan hafva många gånger framställts yrkanden på förändring af densamma. Deraf synes enligt mitt förmenande framgå, att vi gjort något oklokt, ty då denna riksdagsordning antogs, var den ganska väl öfverlagd.

Men reservanterna hafva denna gång i motiveringen inlagt något, som jag tycker förtjena att bevaras i Riksdagens protokoll och

*Ang. villkoren
för valrätt till
Andra Kam-
maren.*

(Forts.)

då det i korthet uttrycker de bästa skäl jag kan finna för mitt yrkande, ber jag att för Kammaren få uppläsa en liten del af reservationens innehåll. Der heter bland annat: »Den i Sverige för närvarande gällande politiska rösträtten är en af de minst utsträckta inom Europas och Amerikas kulturländer. Detta förefaller så mycket besynnerligare, som vi gerna framhålla, och detta i många hänseenden med rätta, att folkbildningen i vårt land står på en vida högre ståndpunkt än i de flesta andra länder, och att en månghundraårig frihet hos oss alstrat en kärlek till lagbunden ordning, som från vårt land afvärjt så många af tidens härjande stormar.»

För min del önskar jag icke den förändring af vår riksdagsordning, som skulle skapa ett annat förhållande än detta lyckliga, som enligt reservanternas intyg finnes just såsom en följd af den riksdagsordning vi under dessa senare år egt. Jag skall således såsom min önskan uttala att en förändring i detta fall icke måtte ega rum och jag slutar med hvad jag började eller att yrka bifall till Utskottets förslag.

Herrar *E. G. Boström* och *Angel* instämde med Herr *Hammarberg*.

Grefve Sparre: Jag ber blott att med ett par ord få besvara den ärade talaren på Stockholmsbänken, som sade att det vore klart, att reservationen icke afsåge utredning af »hvar och en röstberättigades» förmögenhets- och samhällsvilkor. Men är väl då meningen att den skall afse utredning af *alla* röstberättigades förmögenhets- och samhällsvilkor? Detta blir väl ändock allt för galet. Huru vi än uppfatta förslaget, kan det icke försvaras. Och då jag för min del är för mycket mån om denna Kammares anseende, för att vilja att den bifaller ett förslag, som icke hänger i hop, måste jag ännu en gång anhålla om bifall till Utskottets hemställan.

Herr *Ola Andersson* i *Burlöf*: Den ärade talarens på göteborgsbänken bevisföring skulle konsekvent leda derhän att vi i alla afseenden skulle stå stilla på samma punkt som hittills. Jag förmodar dock att detta icke kan vara meningen och därför måste vi väl, när sådant finnes nödigt, förändra så väl våra grundlagar som alla andra lagar. Jag tror således icke att det der ganska fiffiga sättet att begagna reservanternas motivering håller streck inför en närmare granskning, då en sådan åsigt endast skulle föranleda ett ständigt stillastående. För min del är jag öfvertygad om att man alltid bör göra de ändringar i såväl grundlag som annan lag, hvilka äro af billighet, rättvisa och klokhets påkallade, och jag anser rättvisan, billigheten och klokhets bjuda att utsträcka rösträtten så långt som med samhällets fördel är förenligt. Jag finner ingen fara i att utsträcka rösträtten ända derhän, att alla som betala sin på taxering grundade skatt till staten och kommunen blifva röstberät-

tigade, och skulle icke tveka att biträda ett dylikt förslag utan föregående statistisk utredning, ty jag anser icke en utredning om huruvida ett större eller mindre antal personer blir röstberättigadt i och för sig vara ett bevis hvarken för eller mot billigheten och rättvisan af någon utsträckning. Här är endast eller åtminstone hufvudsakligen fråga om rätt eller orätt, och då bör väl rättvisa ske i alla fall. Men då här framställts förslag i fråga om utarbetande af en statistisk utredning för att visa de tveksamme hvad verkan en utsträckning af rösträtten kan medföra, vill jag för min del biträda anhållan om en sådan utredning.

Jag skall således anhålla att få yrka bifall till reservanternas förslag, men med en liten förändring, hvarigenom Kammaren icke lär tveka att bifalla detsamma. Jag föreslår att Kammaren för sin del beslutar, att Riksdagen hos Kongl. Maj:t anhåller, det Kongl. Maj:t måtte låta utarbeta och till en kommande Riksdag öfverlemna en statistisk utredning angående en mer eller mindre utvidgad rösträtt och, om Kongl. Maj:t så finner lämpligt, till en kommande Riksdag inlemna förslag till förändring af 14:de § Riksdagsordningen i syfte af rösträttens utvidgning; och anhåller jag om proposition på detta mitt förslag.

I detta yttrande instämde Herrar *J. E. Ericsson* i Ahlberga, *Olof Andersson* i Lyckorna, *M. Trulsson*, *Göransson* och *Wallenius*.

Öfverläggningen var härmed slutad. Enligt de meningar som förekommit, gaf Herr Talmannen propositioner dels på bifall till Utskottets hemställan, dels på afslag derå, och bifall i stället till det förslag, Herr Westin m. fl. i sin vid Utlåtandet fogade reservation framställt, dels ock slutligen på det af Herr Ola Andersson i Burlöf under öfverläggningen gjorda yrkande; och förklarade Herr Talmannen sig anse den sistnämnda propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Votering blef begärd och anställdes, sedan till kontraposition antagits yrkandet på bifall till Utskottets hemställan, enligt följande af Kammaren godkända omröstningsproposition:

Den, som, med afslag å hvad Konstitutions-Utskottet hemställt i Utlåtandet N:o 2, vill bifalla det af Herr Ola Andersson under öfverläggningen i ämnet framställda yrkande,

röstar Ja;

Den, det ej vill,

röstar Nej;

Vinner Nej, har Kammaren bifallit Konstitutions-Utskottets förevarande hemställan.

*Ang. villkoren
för valrätt till
Andra Kam-
maren.*

(Forts.)

Omröstningen visade 106 ja mot 52 Nej; i följd hvaraf Kam-
maren, med afslag å Utskottets hemställan, för sin del beslutit, att
Riksdagen skulle hos Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t måtte
låta utarbета och till en kommande riksdag öfverlemna en stati-
stisk utredning, angående en mer eller mindre utvidgad rösträtt, och,
om Kongl. Maj:t så funne lämpligt, till en kommande riksdag in-
lemna förslag till förändring af 14:de § Riksdagsordningen i syfte
af rösträttens utvidgning.

Kammarens ledamöter åtskildes kl. $\frac{1}{2}$ 4 e. m.

In fidem

H. A. Kolmodin.